

FÖR MÅNGA TILLSTÅND, BRISTANDE TILLSYN?

En rapport om tillståndsprövning och tillsyn av
alkoholservering i Skånes län, 2020.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Sammanfattning.....	2
Stort tack till	2
Bakgrund och syfte och metod	3
Resultat.....	5
Analys & Diskussion.....	23
Slutsatser	28
Referenser	29
Bilaga	31

Februari 2021.

Text och Grafer: Ellen Garnwall, Håkan Eriksson, Anders Ahl och Bertil Freed

Publikationen kan laddas ned från www.lansnykterhetsforbundet.nu, www.slan.se och www.skonesnykterhet.se

Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor (SLAN). Generalsekreterare Håkan Eriksson, 070-710 66 70 hakan@slan.se

Skånes Nykterhetsförbund, Ordförande Bertil Freed. bertil.freed@iogt.se,

Sammanfattning

Under 2020 genomförde Skånes Nykterhetsförbund en undersökning gällande kommuners hantering av tillståndsprövning och tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd. Undersökningen resulterade i rapporten För många tillstånd, bristande tillsyn? för Skåne län. I denna visas att det sker alldeles för lite tillsyn i förhållande till antalet serveringstillstånd som finns i några kommuner i länet. Under 2019 genomförde Länsnykterhetsförbundet Västra Götaland en liknande rapport i Västra Götaland.

Undersökningen för Skånes län bestod av en enkät med 31 frågor rörande arbetet med stadigvarande serveringstillstånd under 2019. Av länets 33 kommuner inkom svar från 15 kommuner vilket ger en svarsfrekvens på 45%. Resultaten från enkätundersökningen har bearbetats och jämförts med annan statistik på området, främst från Länsrapporten 2019 och Indikatorlabbet.

Rapporten syftar till att undersöka hur tillståndsprövning sker och vem som beslutar om densamma samt hur tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd sköts och kan utvecklas inom Skånes läns kommuner. Detta för att värna folkhälsan.

Rapportens slutsatser är att:

- ▶ Alkohollagen är en skyddslag. Folkhälsan ska prioriteras före näringslivspolitiska intressen.
- ▶ Alla kommuner ska ha ett alkohol- och drogpolitiskt program, vilket bör ta sin utgångspunkt i aktuell nationell ANDT(S)-strategi.
- ▶ Utbildning till tillståndshavare och serveringspersonal är en viktig förebyggande insats som kan utvecklas ännu mer.
- ▶ Öppettider utöver normaltiderna 11.00-01.00 ska ske med försiktighet med anledning av att begränsa tillgängligheten till alkohol.
- ▶ Tillsynsbesöken bör ökas till minst en gång per år och fler besök ska tillsammans med andra myndigheter.
- ▶ Arbetet med inre tillsyn ska prioriteras högre för att exempelvis komma åt oseriösa tillståndshavare och kriminalitet.
- ▶ Arbetet med serveringstillstånd ska vara självfinansierat av avgifter. Skattemedel användas redan för att ta betala alkoholens baksidor.
- ▶ Högre avgifter och därmed mer resurser behövs. För att öka de förebyggande insatserna samt möjliggöra fler tillsynsbesök utredningar, vilket i sig förbättrar miljön på serveringsställena och värnar folkhälsan.

Stort tack till ...

Stiftelsen ansvar för framtiden, Länsnykterhetsförbundet Västra Götaland och Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor för ert stöd i arbetet med denna rapport.

Bakgrund och syfte och metod

Bakgrund

Sveriges Landsråd för alkohol och narkotikafrågor (SLAN) har under de senaste åren identifierat några problemområden när det gäller tillämpningen av svensk alkoholpolitik. Med stöd i den nuvarande alkohollagstiftningen har antalet serveringstillstånd ökat i en inte önskad omfattning. På drygt 30 år har antalet serveringstillstånd ökat från ca 3 500 serveringstillstånd (Kaskas 2017) till ungefär 15 700 år 2019 (Folkhälsomyndigheten). Några möjliga anledningar till denna stora ökning är en förändrad syn på alkohol (normförskjutning) och att det är svårt att stoppa utfärdandet av nya tillstånd (med hänvisning till rättvisaspekten) samt en ökad tro på att fler serveringstillstånd bidrar positivt till näringslivet och turismen.

De senaste åren har det framförts kritik för brister i tillståndsprövning och tillsyn av serveringstillstånd. En kommun har exempelvis beviljat tillstånd till sökande som begått brott (SVT, 2017), en annan fått kritik för att de inte genomför tillsyn i tillräcklig omfattning (SKD, 2017). Ur ett skåneperspektiv togs initiativ till denna undersökning med tanke på läget närmare kontinenten. Det fanns också ett intresse i att se om Skånes län hade en liberalare syn på alkoholen i praktiken och om resultaten skulle kunna skilja sig från övriga Sverige.

Enligt Hasselgren (2012) grundar sig den svenska alkoholpolitiken ända sedan 70-talet på totalkonsumtionsmodellen. Den innebär att om den genomsnittliga alkoholkonsumtionen ökar, ökar även högkonsumenterna. Vidare skriver Hasselgren att förändringar i den totala konsumtionen av alkohol påverkar människors hälsa och att det är en folkhälsofråga att kontrollera alkoholens tillgänglighet. Den senaste ANDT strategin 2016-2020 (Folkhälsomyndigheten) betonar att medicinska och sociala skador orsakade av alkohol ska minska. Kostnaderna för alkoholkonsumtionen i Sverige 2017 har beräknats till 103 miljarder kronor, vilka fördelas på fyra olika kategorier; Vård- och behandling, Produktionsbortfall, Brottlighet och Livskvalitet (Ramboll 2019). Samma studie uppskattar nyttorna av alkoholkonsumtion till endast 10 miljarder kronor.

I rapporten Drogutvecklingen i Sverige (2019) ser vi att alkoholkonsumtionen har sjunkit kraftigt sedan första hälften av 00-talet för skolungdomar, mätt i årskurs 9 och gymnasiet år 2. I Skolelevers drogvanor 2019 framgår att 42 procent i årskurs 9 och 69 procent i gymnasiet år 2 har druckit alkohol under de senaste 12 månaderna (Englund 2019). Några som däremot ökat sin alkoholkonsumtion i mätningar sedan 2004 är äldre mellan 65 och 84 år, vilka också dricker alkohol oftare än personer mellan 17-29 år (Guttormsson 2019).

Initiativ till denna rapport kom till med utgångspunkt i den stora ökningen av serveringstillstånd, att kritik framförs mot kommuners hantering av tillståndsprövning och tillsyn samt att begränsad tillgänglighet är avgörande för att minska skador orsakade av alkohol.

Syfte

Undersöka hur tillståndsprövning sker och vem som beslutar om densamma samt hur tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd sköts och kan utvecklas inom Skåne läns kommuner. Detta för att värna folkhälsan.

Metod

För att skapa ett brett underlag och få en bild av hur arbetet genomförs i länet har en kvantitativ metod använts. En enkät med 30 frågor skickades ut via mejl till alla kommuner i Skånes län. Enkäten hölls tillgänglig första september till femtonde oktober 2020. 15 av 33 kommuner har svarat på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 45 procent. Enkätfrågorna valdes ut för att ge en bild av hur arbetet med tillståndsprövning och tillsyn genomförs och fungerar i kommunerna. En liknande enkätundersökning, vid namn Länsrapporten, görs varje år av Folkhälsomyndigheten (Länsrapporten). Våra enkätfrågor tog hänsyn till och kompletterade de frågor som redan ställs till kommunerna i Länsrapporten. Enkäten bearbetades av personal och förtroendevalda inom Skånes Nykterhetsförbund (SNF), Länsnykterhetsförbundet Västra Götaland, Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor (SLAN). De svarande kommunerna är: Bjuv, Båstad, Helsingborg, Hässleholm, Höganäs, Höör, Kristianstad, Lund, Malmö Stad, Perstorp, Svalöv, Svedala, Trelleborg, Vellinge, Åstorp.

Bortfall

18 kommuner svarade inte på enkäten. Dessa är Bromölla, Burlöv, Eslöv, Hörby, Klippan, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Osby, Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Staffanstorp, Tomelilla, Ystad, Ängelholm, Örkelljunga, Östra Göinge. Det förekommer också ett visst bortfall under olika frågor, varför vi redovisar antalet svarande kommuner per fråga.

Avgränsning

Geografiskt

Denna rapport koncentrerar sig geografiskt på Skånes län och dess 33 kommuner. Även i Skåne ser vi samma trend som nationellt. Antalet serveringstillstånd ökar, även när hänsyn tas till antal invånare.

Typ av tillstånd

Det finns flera olika typer av serveringstillstånd, exempelvis tillfälliga eller stadigvarande, för slutna grupper eller riktade till allmänheten samt särskilda tillstånd för folkölsförsäljning. Denna rapport fokuserar på stadigvarande serveringstillstånd, främst riktat till allmänheten.

Begrepp

Serveringstillstånd: Ett tillstånd som krävs av den som vill servera spritdrycker, vin, starköl och andra jästa drycker. Tillståndet utfärdas av den kommun i vilken serveringsstället är placerat. (Alkohollagen 8 kap §1).

Stadigvarande serveringstillstånd: Innebär att det avser servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod samt gäller tills vidare. (Alkohollagen 8 kap § 2).

Egen regi: Kommuner som utför arbetet med tillståndsprövning och tillsyn med resurser i den egna kommunen.

Kommunsamverkan: Kommuner som gått ihop och utför tillståndsprövning och tillsyn i samverkansgrupper, exempelvis när en kommun köper arbetet med tillståndsprövning och tillsyn från en annan kommun.

Resultat

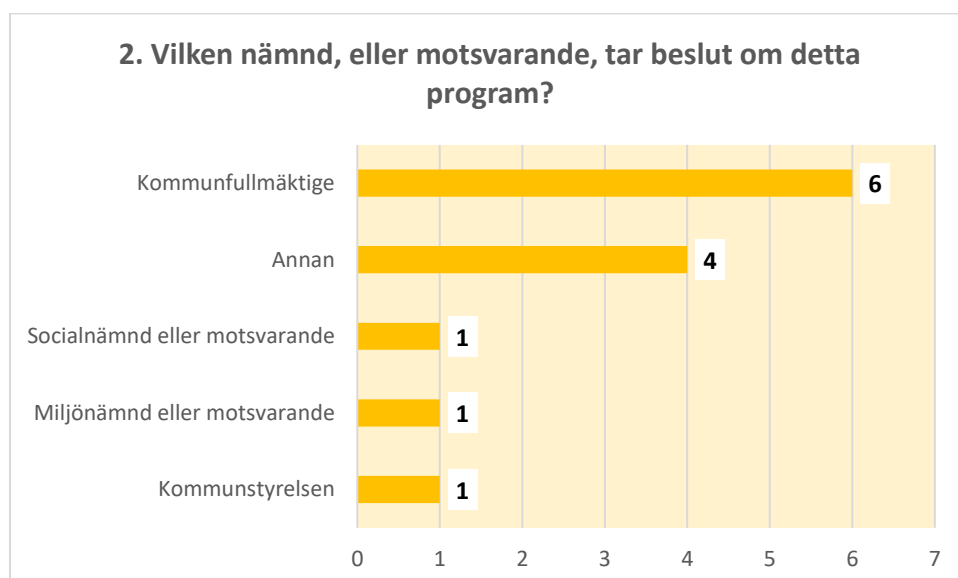
Under rubriken Resultat redovisar vi våra enkätsvar.

Enkätfråga 1. 11 kommuner anger att de har ett alkohol- och drogpolitiskt program. 3 kommuner anger att de inte har något program, Båstad, Svalöv, Åstorp. (n=14).

Kommentar från respondenter

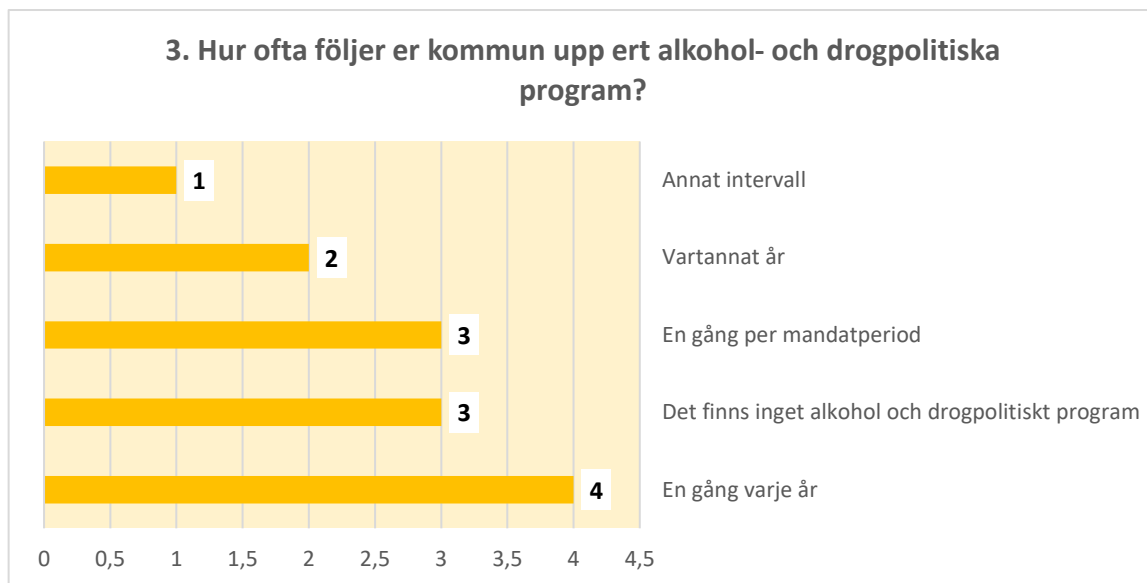
- ▶ Jag vet inte. Jag är anställd i Höganäs kommun men handlägger Bjuvs serveringstillstånd. Detta har jag tyvärr inte koll på. Vet heller inte om någon annan i kommunen redan svarat på denna enkät.
- ▶ Vi har haft ett alkohol- och drogpolitiskt program 2013 - 2016. Det har inte förnyats vad jag känner till.

Enkätfråga 2. Flest kommuner har svart kommunfullmäktige. (n=14).

Annan, ange vilken:

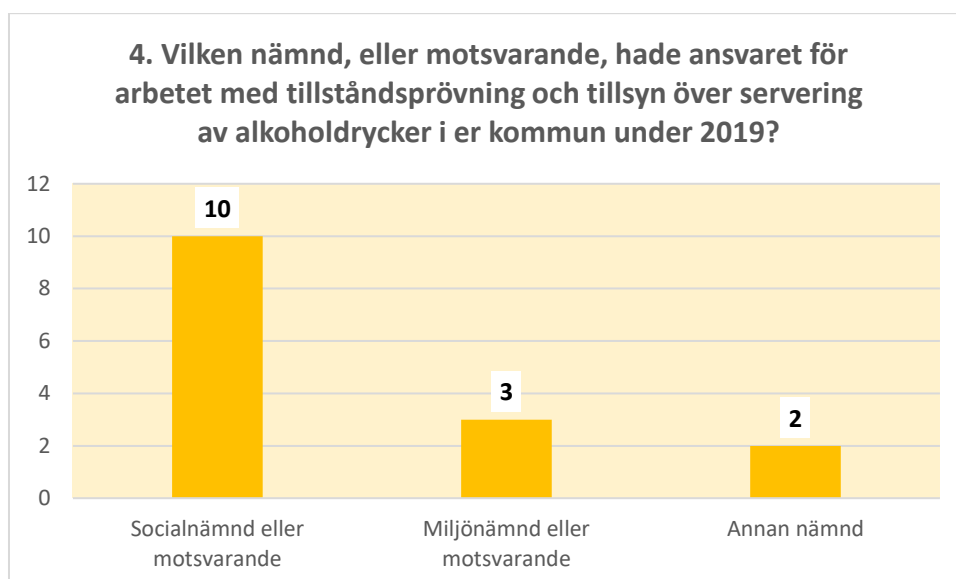
- ▶ Arbetsgivarutskottet.
- ▶ Vi har inget alkohol- och drogpolitiskt program.

Enkätfråga 3. En gång per år är det mest frekventa svaret. Hässleholm, Kristianstad, Lund och Malmö stad följer upp sitt program varje år. 3 kommuner följer upp en gång under mandatperioden. (n=13).

Kommentar från respondenter

- ▶ Det följdes upp vid avslutningen 2016.
- ▶ Vet inte.
- ▶ Vet ej.

Enkätfråga 4. 10 kommuner anger att beslut gällande serveringstillstånd tas av socialnämnden eller motsvarande. (n=15).

Annan nämnd, ange vilken:

- ▶ Utskottet för arbete och tillväxt (under kommunstyrelsen).
- ▶ Myndighetsnämnden.

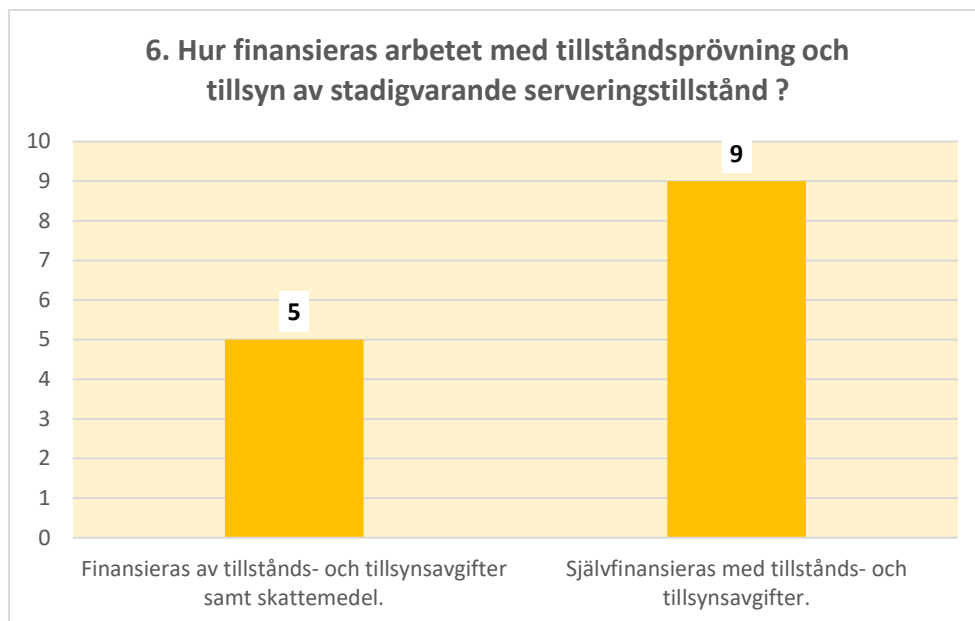
**5. Hur mycket arbetstid använde kommunen för
tillståndsprövning och tillsyn över servering under 2019?
(ange procent av en heltid under ett år)**

Kommun	Arbetstid för tillståndsprövning och tillsyn
Bjuv	15%
Båstad	100%
Helsingborg	330%
Hässleholm	100%
Höganäs	90%
Höör	70%
Kristianstad	200%
Lund	300%
Malmö Stad	800%
Perstorp	20%
Svalöv	10%
Svedala	25%
Trelleborg	75%
Vellinge	60%
Åstorp	20%

Enkätfråga 5. 5 av kommunerna har heltidstjänst eller mer som sköter tillsynen. 4 kommuner använder mindre än 25% av arbetstiden för tillsyn. (n=15).

Kommentar från respondenter

- ▶ Tobakshandläggning har tillkommit vilket påverkat tillsynsarbetet.
- ▶ Förra året hade vi en extra resurs som arbetade heltid 100% 1/8 - 31/12. Svårt att ange exakt då jag arbetar både med tobakstillstånd, folköl, e-cigarettor och receptfria läkemedel.
- ▶ Det är svårt att ange exakt. 20% är en rimlig uppskattning.

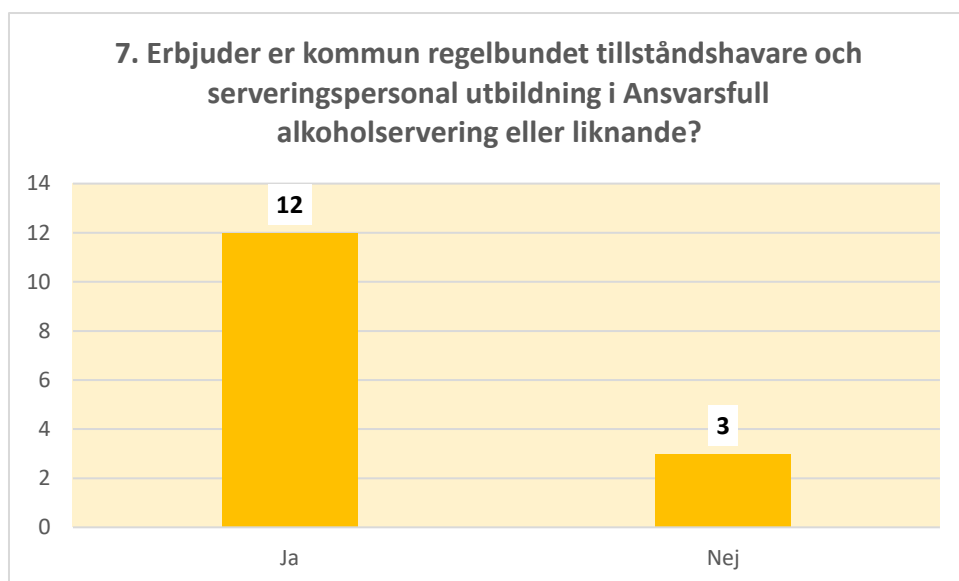
Enkätfråga 6. 9 kommuner har självfinansiering av tillstånd och avgifter. 5 kommuner finansierar även via skattemedel. (n=14).

Om det finansieras av både skattemedel och avgifter (för tillstånd och tillsyn). Ange hur många procent som självfinansierad av avgifter:

Kommun	Svar
Hässleholm	Vet ej
Höör	40%
Kristianstad	63%
Svalöv	Ingen kommentar
Åstorp	Kan inte uppskatta, det varierar från år till år

Kommentar från respondenter

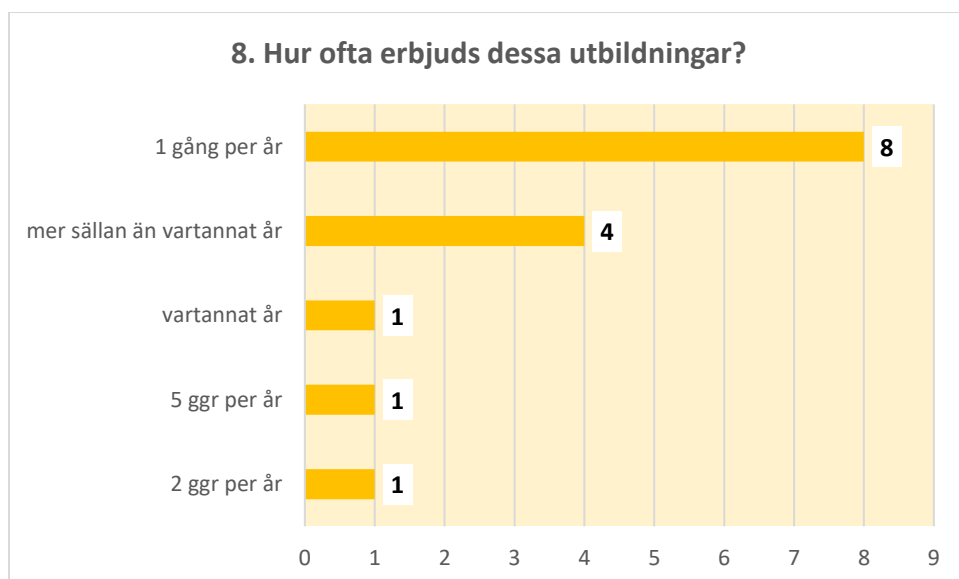
- ▶ Jag är såpass ny så jag kan tyvärr inte detta. Men jag tror inte att det är helt självfinansierat.
- ▶ Kan tyvärr inte ange procent på detta.
- ▶ Målet är att det ska vara självfinansierande, men det är det knappast. Det är till största delen självfinansierat med avgifter och några år kan det kanske vara till 100%.

Enkätfråga 7. 12 av kommunerna erbjuder regelbundet utbildning för serveringspersonal, Perstorp, Svalöv och Trelleborg svarar att de inte gör detta. (n=15).

Kommentar från respondenter

- ▶ Ingen för 2020 p.g.a. Corona.
- ▶ Dock inställt för 2020.
- ▶ Vi får inte så många intresserade, trots att vi gör det tillsammans med många kommuner. Vid senaste tillfället deltog 17 av 30 platser - vilket blir en förlust för kommunerna.
- ▶ Kommunen har ingen egen utbildning utan det görs i samarbete med Höganäs kommun.

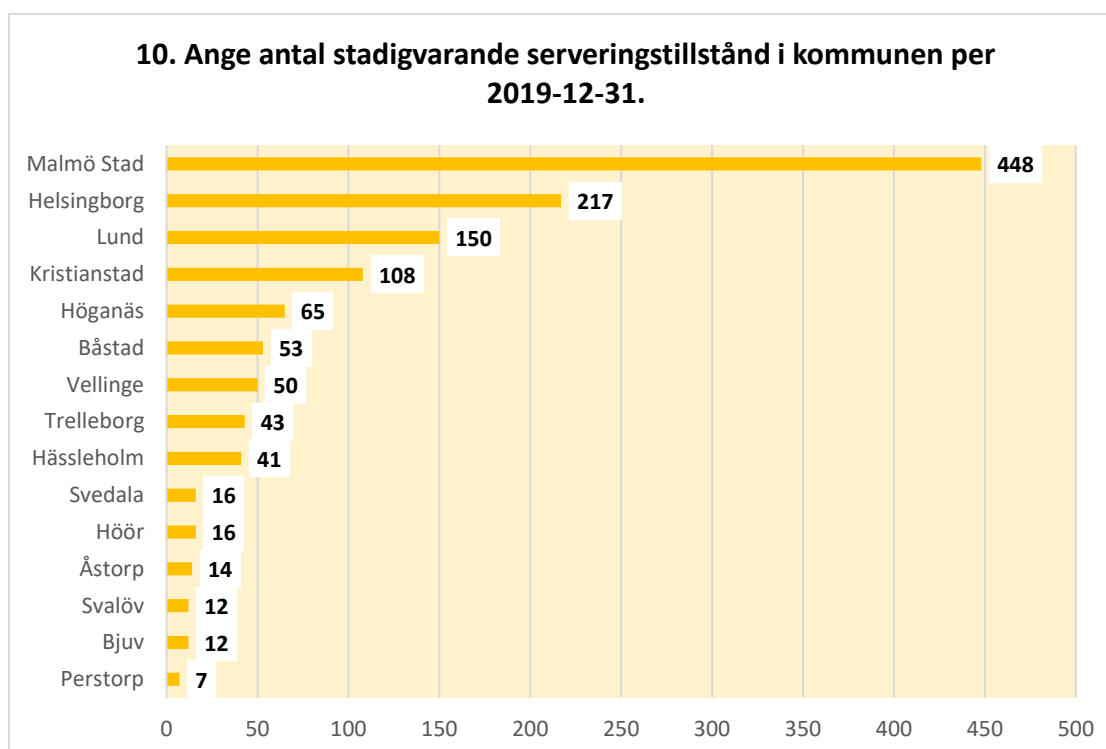
Enkätfråga 8. 8 av kommunerna erbjuder utbildning 1 gång per år. Lund och Malmö stad erbjuder utbildningar flera gånger per år. Fem kommuner erbjuder utbildning vartannat år eller mer sällan. (n=15).

Kommentar från respondenter

- ▶ Vid behov fler gånger.
- ▶ Men vi ser över det nu då behovet minskar.
- ▶ Det har varit en gång per år. Dock har det inte varit någon utbildning detta år. Det är osäkert om det kommer att bli varje år eller vartannat år framöver.

Enkätfråga 9. 14 kommuner sköter själva hantering och utredning av serveringstillstånden. Höganäs sköter hantering och utredning av serveringstillstånd även för Bjuvs kommun. (n=15).

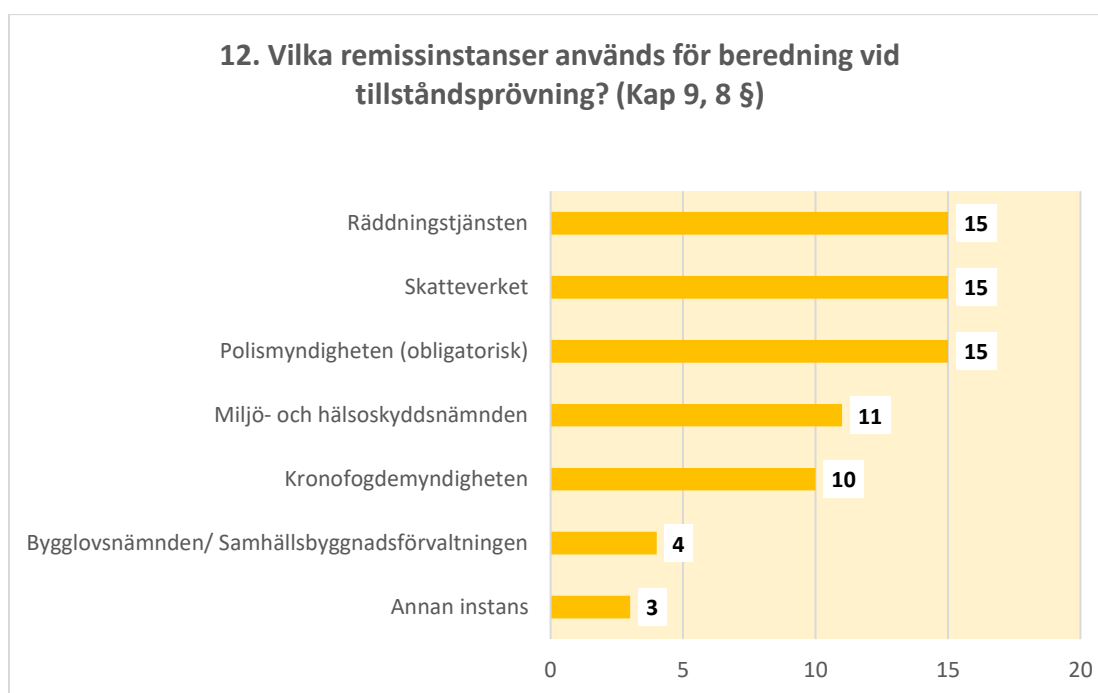
Enkätfråga 10. Malmö och Helsingborg har flest serveringstillstånd. Följt av Lund och Kristianstad. Av övriga sticker Höganäs och Båstad ut med många serveringstillstånd. (n=15).

Enkätfråga 11. 11 kommuner kräver att sökande klarar kunskapsprov. (n=15).

Kommentar från respondenter

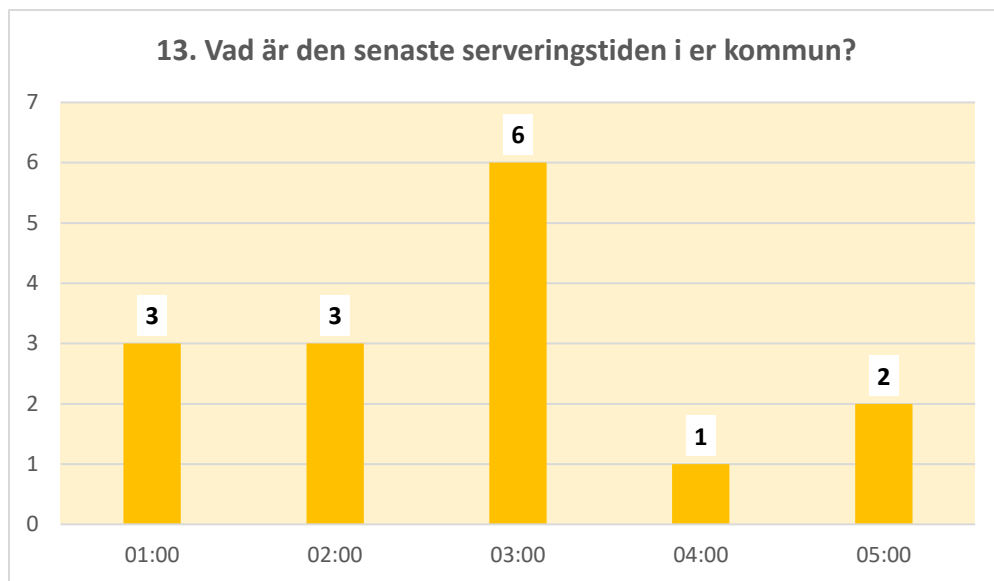
- ▶ Alla utom tillfälliga till slutna sällskap vid enstaka tillfällen.
- ▶ Vid enstaka tillfälligt tas till slutet sällskap, enligt föreskrift.
- ▶ Ej vid tillfälligt tillstånd till slutet sällskap första gången.
- ▶ Stadigvarande.

Enkätfråga 12. 3 myndigheter används alltid av samtliga kommuner för beredning vid tillståndsprövning. (n=15).

Annan instans, ange vilken:

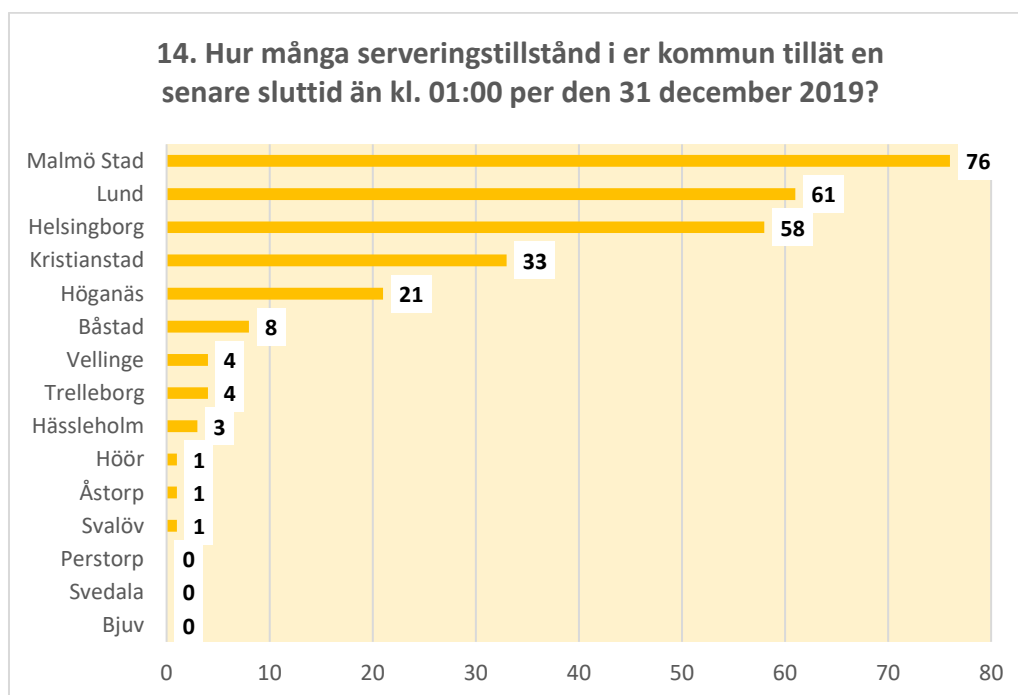
- ▶ Livsmedel/bygg.
- ▶ Vid uteservering och nattklubbar i stadsmiljö även Miljö & Hälsa.
- ▶ Annan myndighet vid behov

Enkätfråga 13. 14 av kommunerna säger att de har senare serveringstillståndstid än kl. 01.00. Malmö och Helsingborg har till kl. 05.00. (n=15).

Kommentar från respondenter

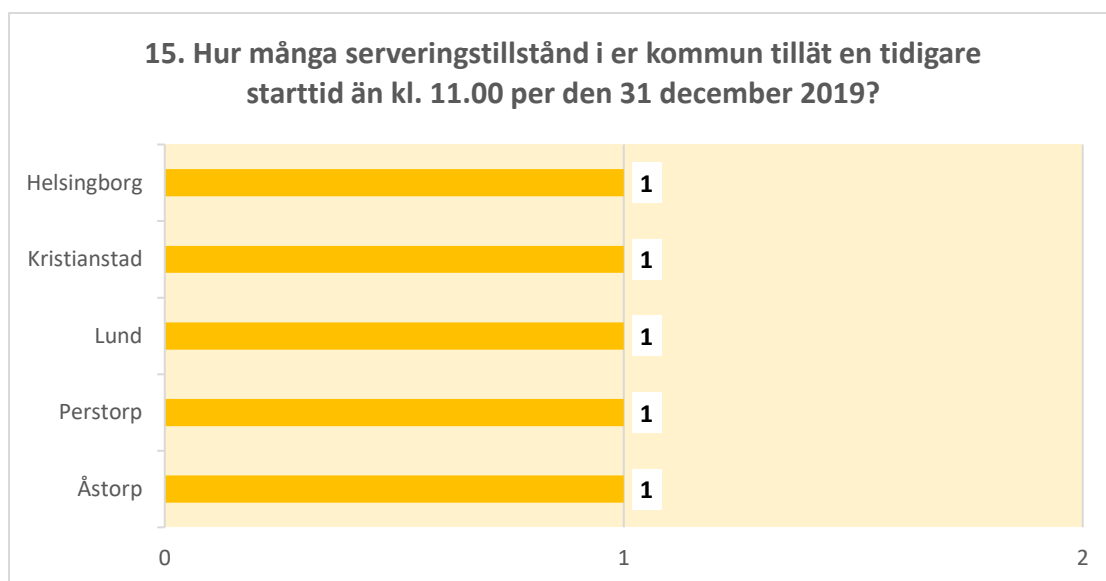
► 03.00 till slutna sällskap.

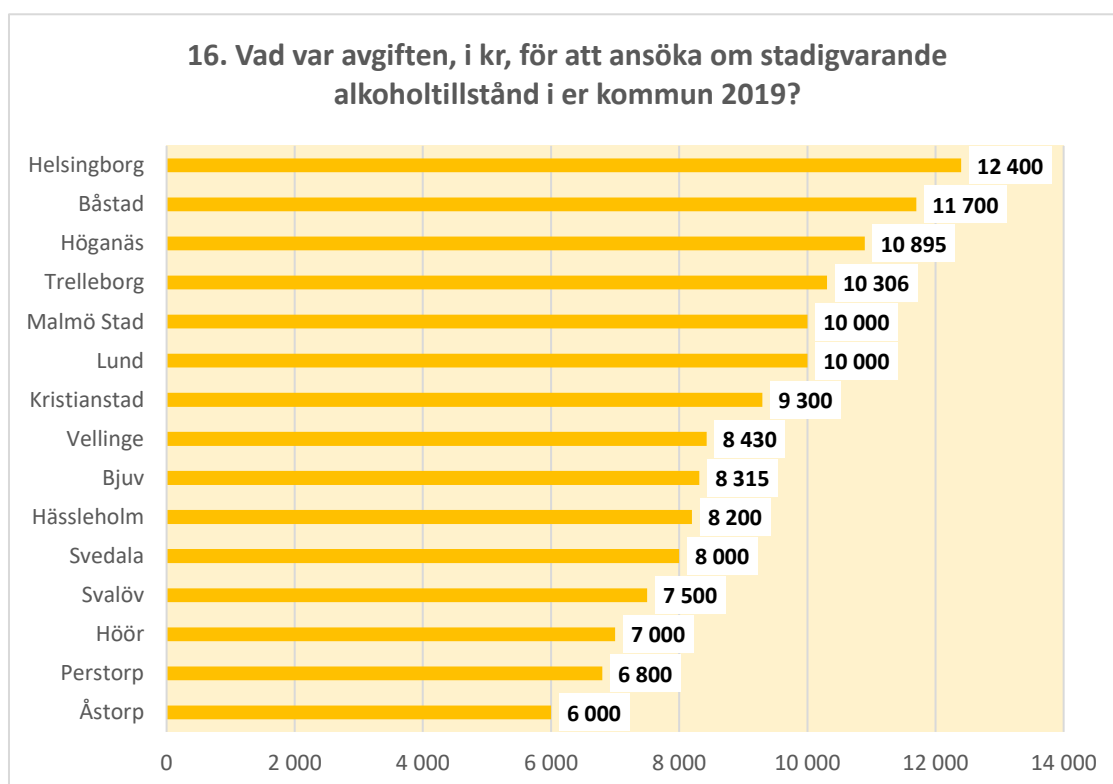
Enkätfråga 14. Tre kommuner har inte serveringstillstånd efter kl. 01.00. (n=15).

Kommentar från respondenter

► 33 serveringstillstånd till allmänheten, 2 till slutet sällskap.

Enkätfråga 15. 5 av kommunerna tillåter servering av alkohol tidigare än kl. 11.00. 10 kommuner tillåter inte det. (n=15).

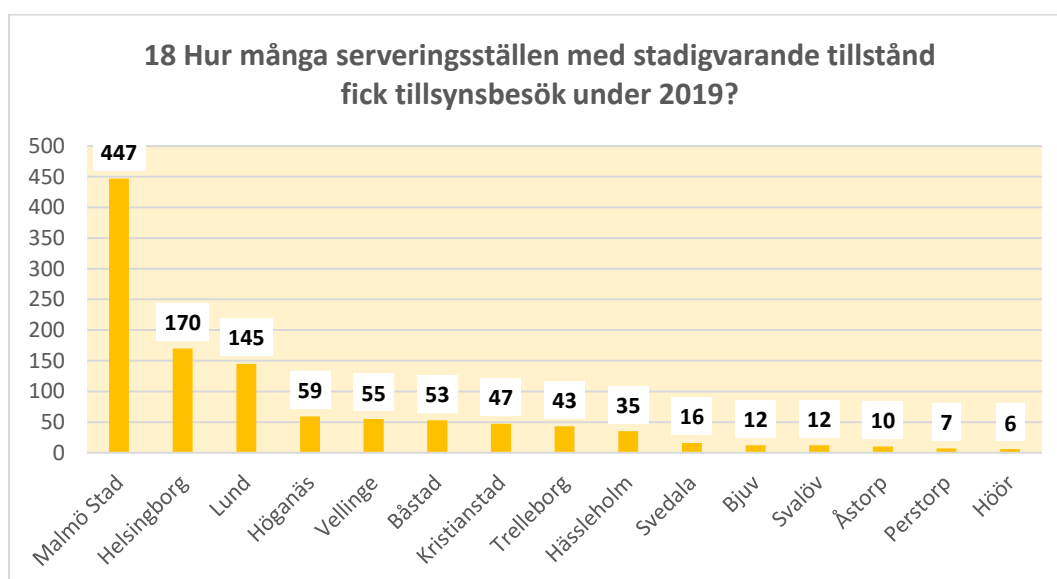
Enkätfråga 16. Avgifterna skiljer sig från 6 000 till 12 400 kr, medelvärdet ligger på 8 990kr. (n=15).

Kommentar från respondenter

► 9 300 kr (tillkommer eventuellt 2 200 kr/kunskapsprov)

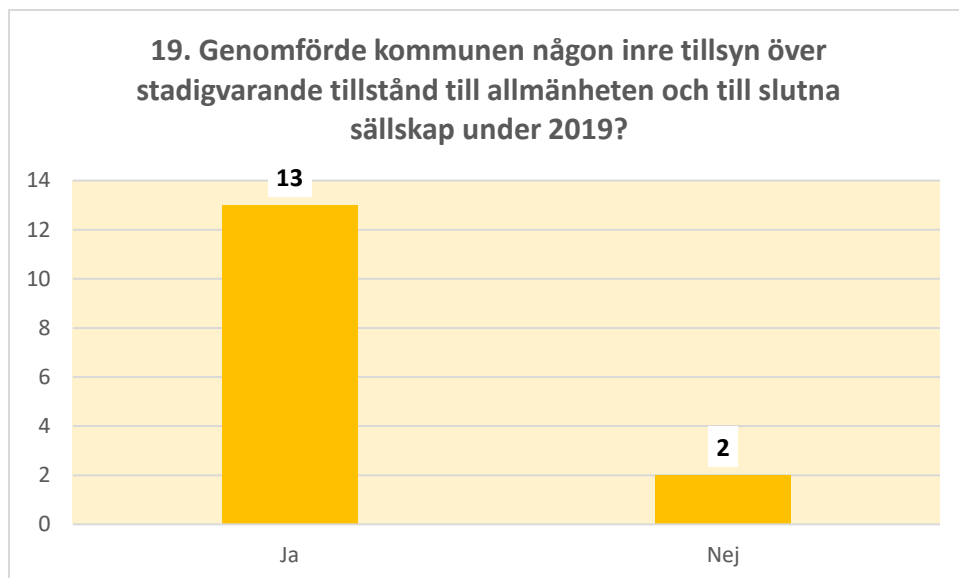
Enkätfråga 17. 14 kommuner sköter själva hanteringen av tillsyn. Bjuv anger att Höganäs sköter hantering gällande tillsyn för deras kommun. (n=15).

Enkätfråga 18. Malmö stad anger att de besök 447 av serveringsställena under 2019. (n=15).

Kommentar från respondenter

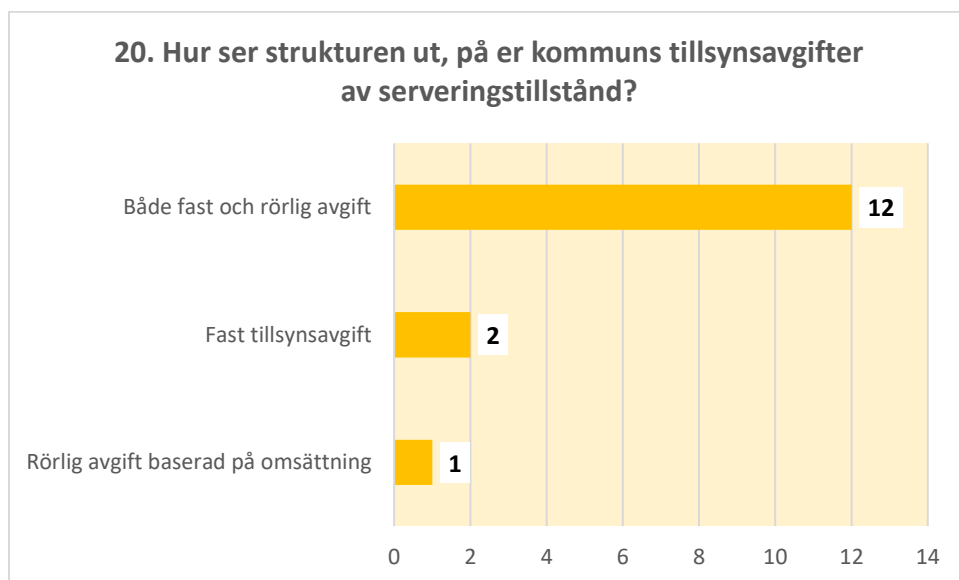
- ▶ Har ej exakt uppgift, ca 170. Vi räknar ej på detta sätt.
- ▶ Går inte direkt att se men det verkar som att 59 stycken fick besök.
- ▶ Alla fick minst ett besök

Enkätfråga 19. Med inre tillsyn avses kontroll om de förutsättningar som gällde vid tillståndsprövningen fortfarande finns och att tillståndshavaren sköter sina skyldigheter vad gäller skatter och avgifter. 13 kommuner genomförde inre tillsyn över stadigvarande tillstånd till allmänheten och slutna sällskap. Kristianstad och Perstorp anger att de inte genomfört någon inre tillsyn. (n=15).

Kommentar från respondenter

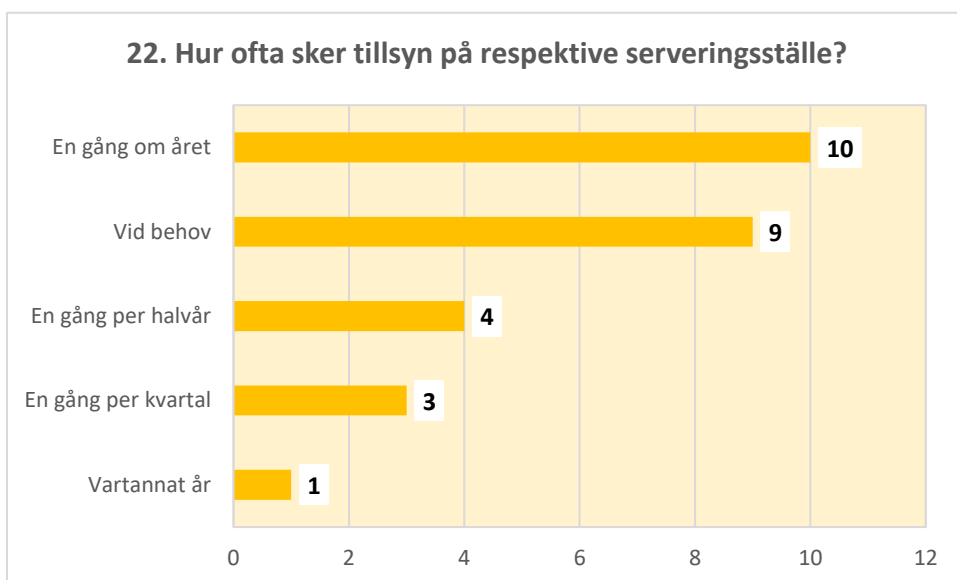
- Inre tillsyn på samtliga stadigvarande 2019.
- Med hänsyn till vår arbetssituation då vi samtidigt skulle hantera tobakstillstånden i kommunen.

Enkätfråga 20. 12 kommuner har både fast och rörlig tillsynsavgift. 1 kommun baserar avgiften på omsättningen. (n=15).

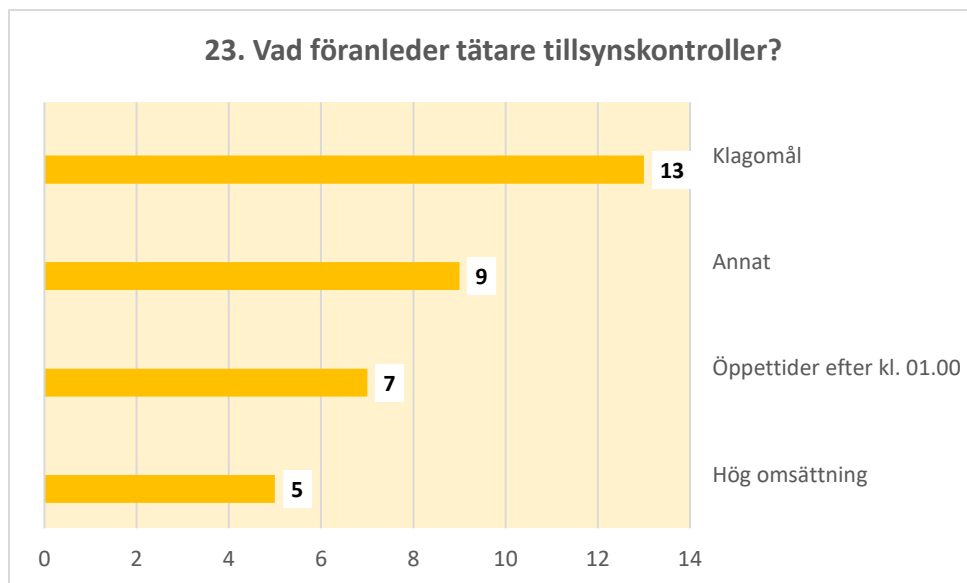
Enkätfråga 21. 11 kommuner tar inte ut någon extra avgift. Helsingborg, Lund och Malmö tar ut en extra avgift. (n=14).

Enkätfråga 22. Flervalsfråga med möjlighet att fylla i flera svar. 10 kommuner svarar 1 gång per år. 4 kommuner en gång i halvåret. 11 kommuner anger även att de gör tillsyn vid behov. 13 kommuner anger att de gör tillsyn minst en gång per år. (n=15).

Kommentar från respondenter

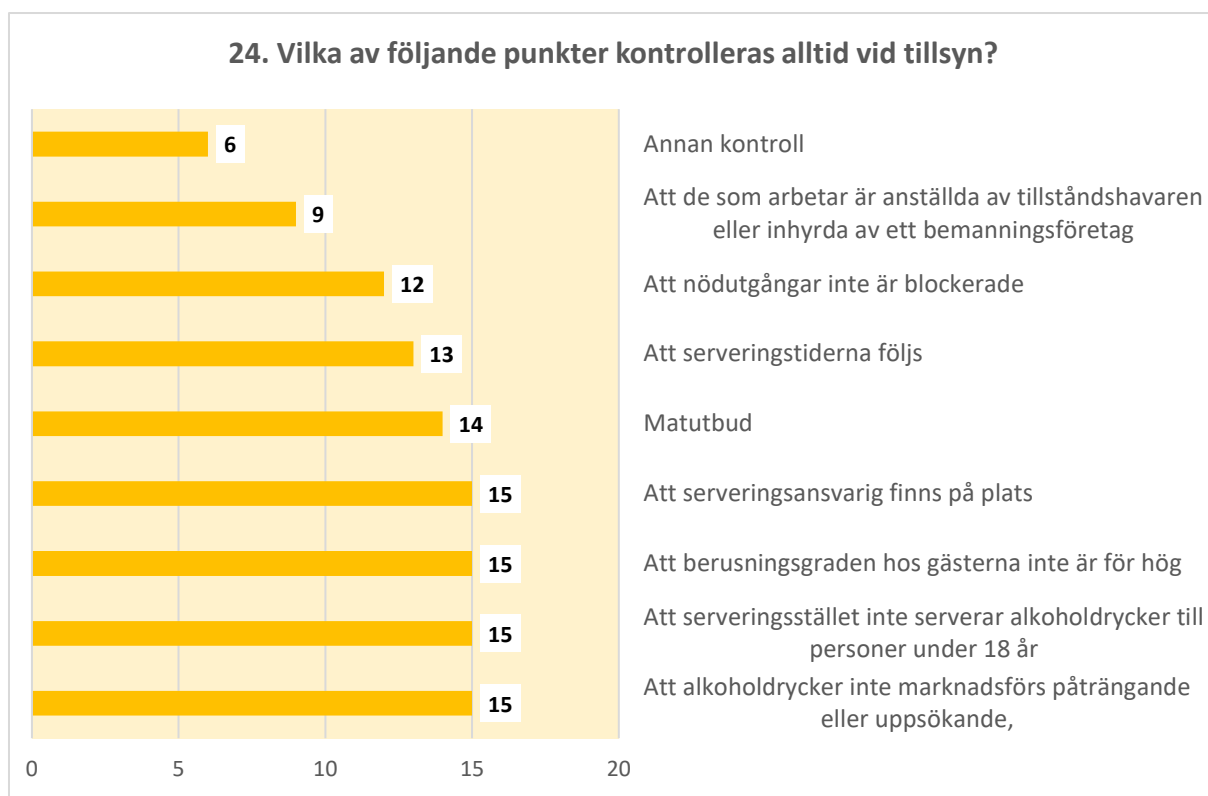
- ▶ Det är emellertid 5 - 6 ställen som sällan får besök.
- ▶ Planen är vart tredje år eller vid behov.
- ▶ Vi följer ett schema efter riskklassning.
- ▶ Ungefär varannan månad + vid behov

Enkät svar 23. Klagomål är den främsta orsaken till tätare tillsynskontroll. Senare öppettider anges också som orsak av flera kommuner. (n=15).

Annat, ange vad:

- ▶ Tips från annan myndighet.
- ▶ Uppföljning av anmärkning från tidigare tillsyn.
- ▶ Tidigare anmärkningar
- ▶ Initiativ från Skatteverket eller Polismyndigheten.
- ▶ Målgrupp ungdomar/verksamhetsgrupp.
- ▶ Ung målgrupp, dans, studentställe
- ▶ Om restaurangerna har fått sanktioner
- ▶ Klagomål kan resultera i extra tillsynsbesök, men även om tillexempel inre tillsyn ger sådan information att det bedöms vara nödvändigt.

Enkätfråga 24. Samtliga kommuner kontrollerar alltid fyra av ovanstående punkter. (n=15).

Annan kontroll, ange vilken:

- ▶ Personalligaren kontrolleras vid behov.
- ▶ Prissättning, ordning, kassarutiner (kvitto).
- ▶ Skyltning för nödutgångar, maximalt antal gäster.
- ▶ Kassahantering och personalliggare.
- ▶ Om gäster eller personal är drogpåverkade.
- ▶ Att priserna är rätt, att personalligaren är rätt ifylld

25. Hur många procent av tillsynsbesöken görs tillsammans med någon annan myndighet?

Kommun	Svar
Bjuv	Vet inte
Båstad	25%
Helsingborg	Varierar
Hässleholm	Endast enstaka (tyvärr)
Höganäs	Vet inte. Finns ingen statistik på det
Höör	100%
Kristianstad	5%
Lund	10%
Malmö Stad	30%
Perstorp	15%
Svalöv	50%
Svedala	Oftast alla 100%
Trelleborg	90%
Vellinge	75%
Åstorp	Omöjligt att svara på. Normalt 0%, men det kan ske sporadiskt.

Enkätfråga 25. (En öppen fråga utan svarsalternativ) Här är variationen ganska stor. Ett par av kommunerna kan inte svara på frågan. (n=15).

26. Hur många tillsynsbesök, gällande alkoholservering, gjorde kommunen på särskilda boenden under 2019?

Enkät svar 26. Ingen kommun gjorde tillsynsbesök på särskilda boenden under 2019. (n=15).

Kommentar från respondenter

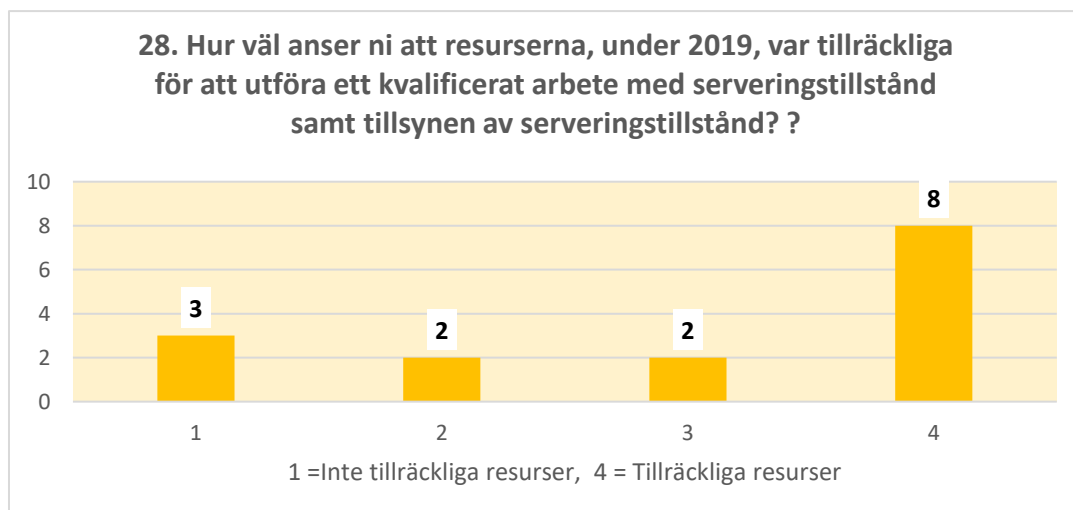
- ▶ Tillsynen sker genom egenkontroll. Omöjligt för en tillståndsverksamhet att utöva tillsyn eftersom serveringen inte är anmälningspliktig.
- ▶ Uppgift saknas, tillsynen bytte nämnd under 2019.
- ▶ Hinns inte med i uppdraget.
- ▶ Finns inga som särskilda boenden som inte har en restaurang som serverar.

Enkät svar 27. Samtliga kommuner anser att avgifterna borde höjas för serveringstillstånd. Två kommuner har inte svarat men lämnat kommentar. (n= 13).

Kommentar från respondenter

- ▶ Kan inte bedöma det i nuläget.
- ▶ Vi är nöjda med avgifterna som de är.
- ▶ Tycker ingenting om dem - politiskt beslut.
- ▶ De är bra.
- ▶ Priserna har varit oförändrade i flera år. Höjning från 2021-01-01 är på gång.

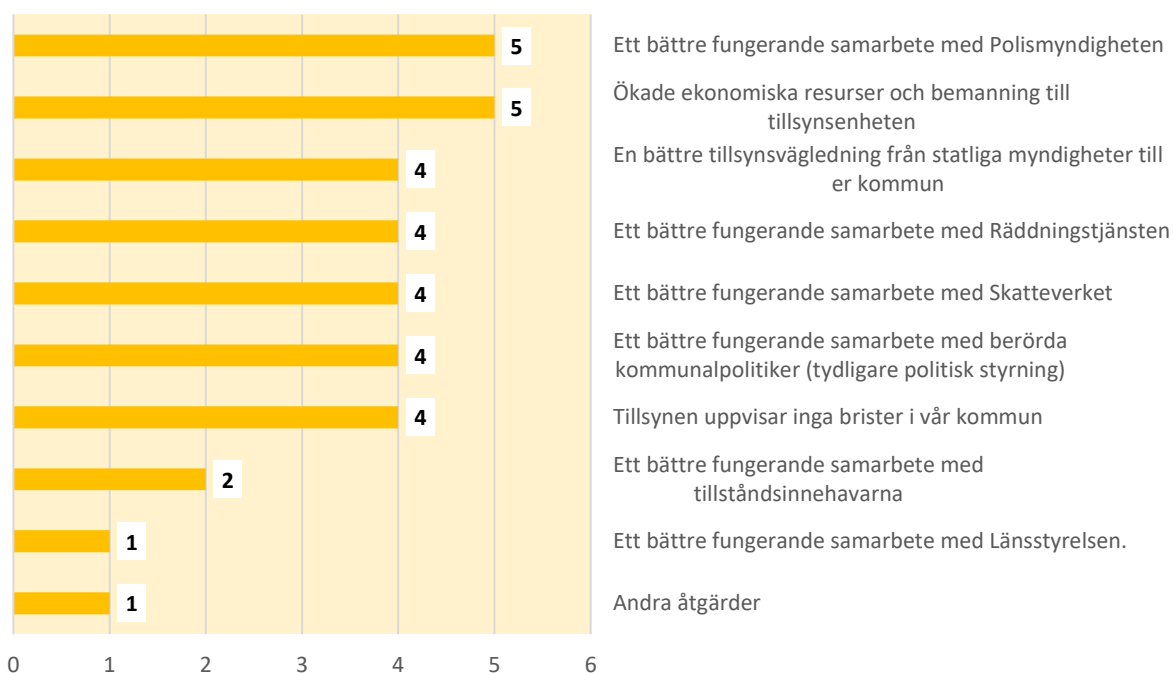

Enkätfråga 28. 5 kommuner anser att resurserna för tillsyn inte är tillräckliga. 10 kommuner anser att de är tillräckliga. (n=15).

Kommentar från respondenter

- ▶ Jag började 1 november 2019 så jag vet inte.
- ▶ På grund av helt nya arbetsuppgifter med prövning av tobakstillstånden. Endast utökning av 1 administrativ tjänst tidsbegränsad del av året.

29. Vilka åtgärder skulle kunna göra arbetet med tillsynen bättre och effektivare?

Enkät svar 29. 5 kommuner uppger att ett bättre samarbete med Polismyndigheten och ökade resurser och bemanning. 4 kommuner anser att bättre tillsynsledning, bättre samarbete med Skatteverket skulle kunna göra arbetet bättre och effektivare. (n=15).

Andra åtgärder, ange vilka:

- ▶ En politisk enighet, program verkar för minskad tillgänglighet medan enskilda partier verkar för ökad tillgänglighet.

30. Vilka förändringar i tillstånds- och tillsynsarbetet för serveringstillstånd har skett med anledning av Coronapandemin?

- ▶ Vi brukar göra tillsyn på Bjuvs festen men den blev inställd. Vi valde även en lite mer förebyggande tillsyn och pratade med tillståndshavarna under tillsynen istället för att komma när det var som mest folk. Vi gjorde även tillsyn själva utan att fråga annan myndighet.
- ▶ Utökade serveringsytor.
- ▶ Tillsyn pausad från mars till juni.
- ▶ Alkohollagen gäller. Tillsyn görs. Väldigt få ansökningar.
- ▶ Vi gjorde inga tillsyn förrän vi hade bra rutiner för detta. Vi har valt att inte göra tillsyn när det är som mest gäster på stället- nästan er mer förebyggande tillsyn. Kommunen har upplåtit mark utomhus gratis (fast tillståndet kostar)
- ▶ Kommunen bjuder på avgifterna för 2020.
- ▶ Eftersom vi ligger under Miljö/hälsa som även har ansvar för trängseltillsyn på grund av Corona har fler serveringsställen besökts under 2020 med en förenklad alkohol/serveringstillsyn i första hand gällande ordning och nykterhet då någon av oss två handläggare varit med på tillsynsbesöken.
- ▶ Större uteserveringar.

- ▶ Ökat antalet inre tillsyn under mars-juli. Ökat antalet trängseltillsyn med Miljöförvaltningen.
- ▶ Inget.
- ▶ Inga tillfälliga tillstånd.
- ▶ Inga tillfälliga tillstånd, Förlängd debiteringstid när det gäller den årliga tillsynstaxan.
- ▶ Tillståndshavarna har fått vänta med att betala årlig avgift till hösten.
- ▶ Inte fått göra rutinbesök enligt tillsynsplan.
- ▶ Restaurangerna har getts möjlighet att senarelägga tillsynsavgifterna.

31. Hur har Coronapandemin påverkat tillståndshavarna?

- ▶ Ingen påverkan ännu men många sa att de har minskat sin försäljning.
- ▶ Ingen större skillnad, samma öppettider.
- ▶ Denna fråga är till tillståndshavarna inte till oss.
- ▶ Samma antal tillstånd, men mindre verksamhet.
- ▶ Inget tycker jag. Våren var tuff men de tog igen det under sommaren. Ett ställe gick i konkurs den 16 mars men det hade varit till salu länge.
- ▶ Nattsvart till semestern sedan gått mot det bättre.
- ▶ Vissa verksamheter har stängt ned tillfälligt, en del har gjort förändringar för att kunna ha öppet trots gällande pandemin. Ett färre antal tillfälliga tillstånd under framförallt sommaren.
- ▶ Ökat antal konkurser.
- ▶ Svårt att utvärdera än. Eventuellt minskad omsättning.
- ▶ Tillsyn av miljöförbundet.
- ▶ En del har inte haft öppet.
- ▶ Två verksamheter har fått lägga ner sin verksamhet. Vissa har minskat antal kunder andra inte. Inga festivaler.
- ▶ Corona kontroll av trängsel och avstånd, utglesat både ute- och inomhus och mindre antal gäster inomhus på restaurangerna. Mindre antal tillfälliga serveringstillstånd har inte sökts. Mycket "take-away" förekommer.
- ▶ Nej, inte i antal.
- ▶ Ingen märkbar påverkan mer än att deras omsättning har minskat.

32. Stort tack för ditt deltagande, har du något mer du vill tillägga?

- ▶ Svårt att ange i procent, då jag som ensamhandläggare arbetar med både serveringstillstånd, folköl, tobakstillstånd, e-cigaretter och receptfria läkemedel.
- ▶ Se länsrapporten. Där finns efterfrågade uppgifter till nästa gång.
- ▶ Jag är som sagt ny och inte riktigt bekant med kommunen än. Jag vet heller inte om någon annan svarat på enkäten.

Analys & Diskussion

Under avsnittet Analys & Diskussion vrider och vänder vi på enkätsvaren/vårt resultat och diskuterar med annan data.

Alkohol- och drogpolitiskt program

Med en policy, strategi eller liknande skapas en gemensam bild för arbetet i kommunen samt en struktur för hur arbetet ska bedrivas. Cecilia Ljung (Alkohol och Narkotika, 2019) menar att en långsiktighet i ANDT frågan är viktigt, för att arbetet ska kunna göras av fler och inte stå eller falla med en eldsjäl. När det gäller kommunernas Alkohol- och drogpolitiska program (enkätfråga 1) har tolv av de tillfrågade kommunerna ett fungerande program. Av övriga tre har en kommun ett gammalt program som troligen inte uppdaterats de senaste åren och en kommun säger sig samarbeta med närliggande kommun och dess handläggare i frågan. Vi menar att alla kommuner ska ha ett eget alkohol- och drogpolitiskt program som kontinuerligt uppdateras för att stärka kommunens arbete med ANDT (Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak) - frågor. Det är även lämpligt att programmet tar sin utgångspunkt i den nationella ANDT(S)-strategin.

Serveringstider

Servering av alkohol före klockan 11.00 förekommer i fem av kommunerna (enkätfråga 15). Vid efterfrågan till kommunerna får vi information om att det rör det sig om någon golfklubb och en båt som har vissa speciella turer. Även två större restauranger i en storstad har vid speciella tillfällen möjlighet att servera alkohol före 11.00. Begränsningar av tillgängligheten och skatter är det som ger mest effekt och kostnadseffektivitet för att minska skadeverkningar av alkohol (Forte, 2013). Vi anser därför att serveringstider före klockan 11.00 inte bör förekomma.

Gällande tillgänglighet visar enkätsvaren även att 12 av 15 kommuner beviljar alkoholservering efter kl. 01.00 (enkätfråga 13,14). Att en storstad som Malmö har många restauranger med senare öppettider kanske inte är så konstigt men att tillåta öppettider till kl. 05.00 sticker ut. Flera av de andra större städerna i Skåne har också ett större antal restauranger som tillåter längre öppettider 01.00 – 04.00. Utvidgningen av "normaltiden" (kl.11.00-01.00) i alkohollagen verkar därmed på vissa håll ske mer på rutin än undantag. Att begränsa tillgängligheten till alkohol och att vara restriktiva med sena öppettider är av största vikt. Både för att minska våld och skadegörelse, men också för att ta hänsyn till barn och andra anhöriga till personer med missbruk och beroende.

Ansvarsfull alkoholservering – ett förebyggande arbete

Ansvarsfull alkoholservering är en metod som består av tre delar Samverkan mellan myndigheter och restaurangbranschen, Utbildning av restaurangpersonal och Tillsyn av restaurangerna (Folkhälsomyndigheten 2021). Utbildning av serveringspersonal syftar till att ge personalen verktyg att förebygga och hantera risksituationer vid alkoholkonsumtion. 12 av de svarande kommunerna anger att de erbjuder utbildning i ansvarsfull alkoholservering eller liknande (enkätfråga 7). Lund och Malmö erbjuder dessutom utbildning flera gånger per år (enkätfråga 8). Fem kommuner av de som erbjuder utbildning gör det dock vartannat år eller mer sällan. Tyvärr är det tre kommuner som inte erbjuder utbildning alls. I CAN:s Drogvaneundersökning av skolelever (2019) framgår att andelen elever som serverats alkohol på restaurang eller liknande i Sverige före sin 18-årsdag uppgår till 21 procent. Det vittnar om att mer utbildning behövs till serveringspersonal. Det finns anledning att tro att restauranger har en hög omsättning på personal varför utbildning bör erbjudas minst en gång per år.

Antal tillstånd och tillsynsbesök

Nästan alla kommuner uppger att de ska besöka tillståndshavare minst en gång per år (enkätfråga 22). Tyvärr visar vår enkät att sju kommuner inte nådde upp till detta mål vilket resulterar i att 135 tillståndshavare inte fick något tillsynsbesök under 2019 (Bild 1, 2). Det är beklagligt eftersom tillsynen i sig verkar förebyggande. Enligt Babor (2004) är tillsyn avgörande för kvaliteten när det gäller att inte servera berusade kunder samt att serveringsregler och ansvarsförhållanden följs. När tillsynen uteblir är det svårt att garantera att alkoholserveringen sköts enligt alkohollagens krav. Olika tillståndshavare behöver olika mycket tillsyn, vilket kommunerna överlag är väl medvetna om. Dock anger en kommun att besök enligt plan sker vart tredje år. Det är alltför sällan. Vi menar att fler tillsynsbesök per år kan göra verksamheten ännu bättre och vi uppmuntrar samordnad tillsyn vilket två kommuner uppger att de använder i 100% av tillsynsbesöken (enkätfråga 25). En kommun har beskrivit att de följer ett schema efter riskklassning för tillsyn (enkätfråga 22). Kommunen har upprättat en tillsynslista och gjort riskbedömning på restauranger för att på så sätt följa upp tillsynen.

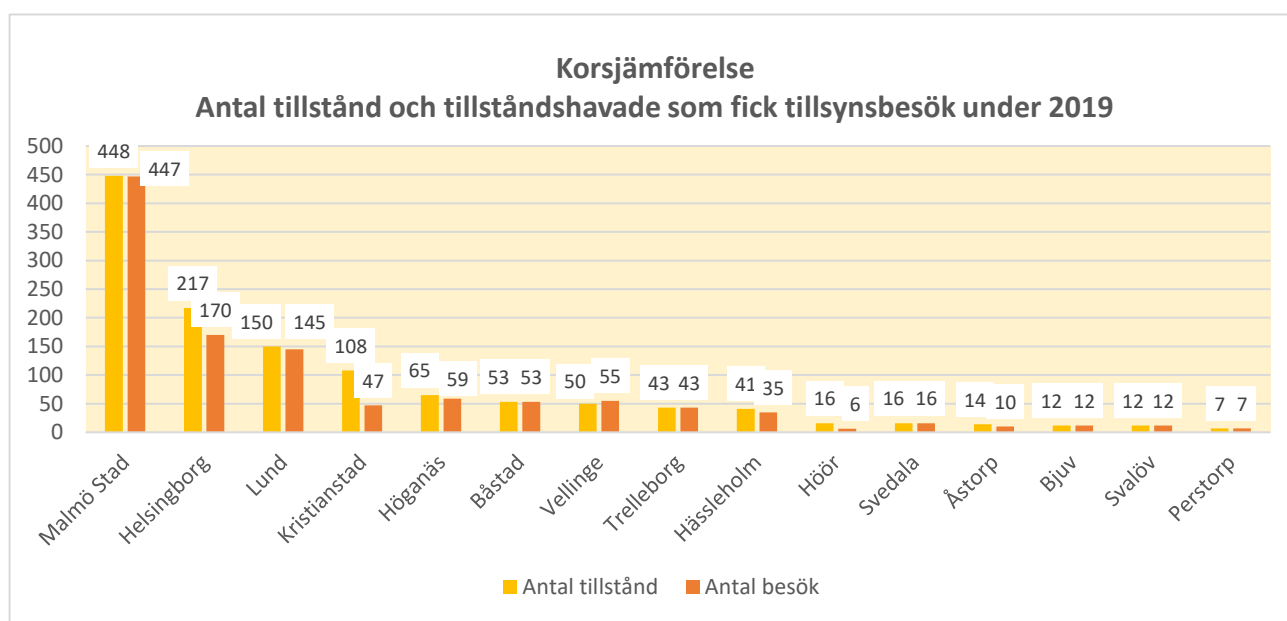

Bild 1. Korsjämförelse av enkätfråga 10 och 18. Vi ser hur många tillståndshavare det fanns i varje kommun samt hur många tillståndshavare i varje kommun som fick minst ett tillsynsbesök under 2019.

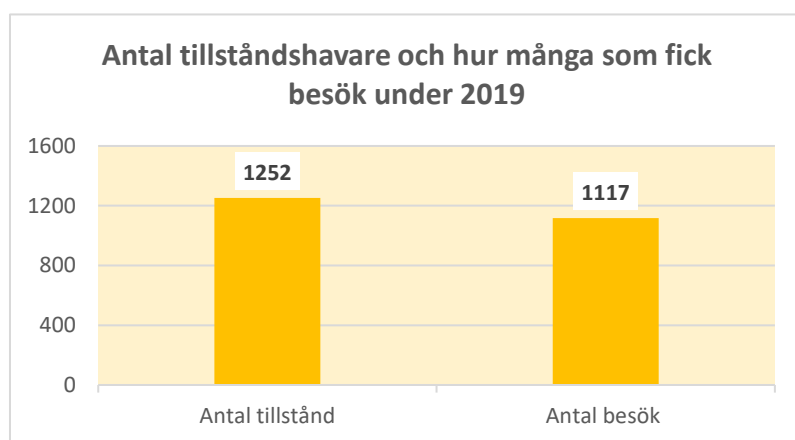

Bild 2. Av de 15 kommuner som svarat på enkäten kan vi utläsa att det finns 1 252 tillståndshavare tillsammans i dessa kommuner (enkätfråga 10). Under 2019 uppgav samma kommuner att de gjort tillsynsbesök hos 1 117 tillståndshavare (enkätfråga 18). Det innebär att 135 tillståndshavare inte fick något besök 2019. Vid en korsjämförelse av dessa två enkätfrågor framgår även att det är sju kommuner som tillsammans inte besöket dessa 135 tillståndshavare.

Tillstånd per 10 000 invånare och småkommuner

När vi jämför antal stadigvarande serveringstillstånd per 10 000 invånare (bild 3) ser vi att två kommuner sticker ut extra mycket. Höganäs och Båstad ligger på det dubbla och mer därtill.

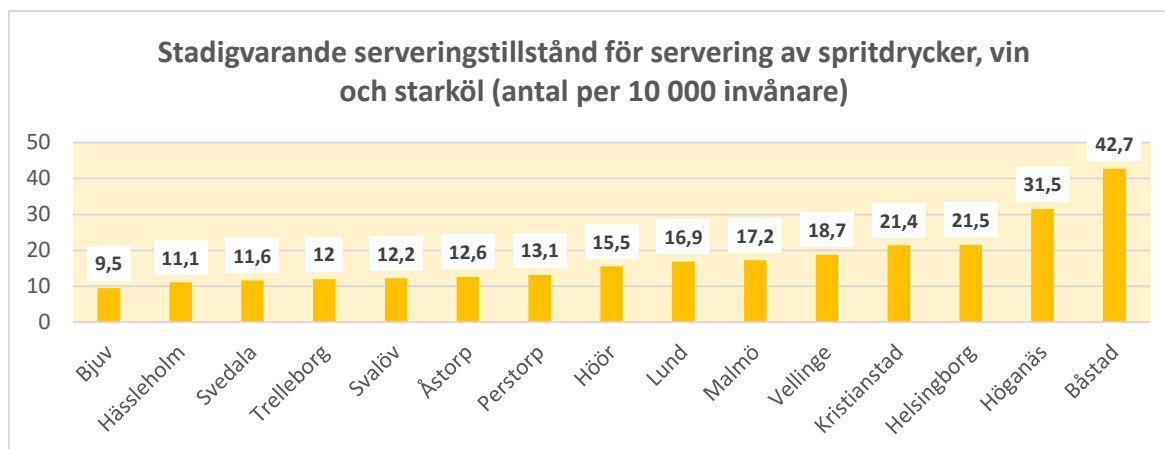

Bild 3. Indikatorlabbet (2020). Stadigvarande serveringstillstånd för servering av spritdrycker, vin och starköl, antal per 10 000 invånare 15 år och äldre. Medianen ligger på 15,5 tillstånd per 10 000 invånare.

Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN gav 2018 ut en rapport som visade att småkommuner (färre än 10 000 invånare) har sämre utveckling vad gäller konsumtion och skador av alkohol, narkotika och tobak, i jämförelse med större kommuner (Leifman, H., Nilsson, T., Ramstedt, M. & Thern, E., 2018). Författarna menar att alkoholkonsumtionen ökat till att ligga i nivå med övriga kommuner, men att alkoholskadorna har en mer negativ utveckling. I övre andelen på bild 3, vad gäller serveringstillstånd per 10 000 invånare finner vi ”småkommunerna” Båstad och Höör. Här vill vi poängteras att alkohollagen är en skyddslag där folkhälsoaspekterna skall väga tyngre än näringslivsintressen.

Alkohollagen och folkhälsan – viktigare än näringslivspolitiska intressen

I en publikation från Folkhälsomyndigheten (Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholservering, 2020) står att läsa att ”Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador som alkohol kan orsaka. En utgångspunkt i den svenska alkoholpolitiken är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.” Båstad är en ”turistkommun” och vi ställer oss frågande till om det är folkhälsan eller näringslivspolitiskt intresse som väger tyngst där? Vi menar att alkohollagen och folkhälsan måste komma först i alla avseenden. Detta sparar såväl pengar i form av minskade skadegörelse och våld som människors liv samt minskar lidande för anhöriga och barn.

Inre tillsyn

Inre tillsyn uppger 13 kommuner att de gör återkommande, vilket är mycket positivt (enkätfråga 19). Det är dock anmärkningsvärt att två kommuner uppger att de inte bedriver någon inre tillsyn alls. En kommun anger att förklaringen är att de hanterar även tobakstillstånden i kommunen, vilket då borde handla om en resursfråga. Arbetet med inre tillsyn är en viktig del i att komma åt ”svart” arbetskraft, då alla som arbetar skall finnas upptagna i personalliggaren. Kontrollen av de som arbetar på serveringsstället sker enbart i 9 av 15 kommuner (enkätfråga 24), vilket i praktiken innebär att uppföljning inte sker, om tillståndshavaren sköter sin personalåtaganden. Inre tillsyn är ett viktigt verktyg i arbetet för att komma åt den organiserade brottsligheten som använder branschen för att ”tvätta” pengar. Fem kommuner uppger även att arbetet med tillsynen kunde bli bättre och effektivare med ett ”bättre fungerande samarbete med Polismyndigheten” (enkätfråga 29).

Finansiering av verksamheten

En grundprincip som gällt för många kommuner är att tillstånd/tillsyn skall vara självfinansierad med avgifter. Vi ser dock i vårt resultat att ett antal kommuner valt att subventionera dessa avgifter med skattemedel (enkätfråga 6). Noteras kan göras att en kommun valt att subventionera drygt hälften av avgifterna med skattemedel. Detta är en utveckling och scenario man kan fundera på utifrån om det är skäligt eller ej. Avgifterna avser ju näringsverksamheter som borde kunna bära sina egna kostnader, så att skatteintäkter kan nyttjas till andra delar inom kommunens verksamheter. I alkohollagen (8 kap, 10§) och kommunallagen ges utrymme för att låta verksamheten vara självfinansierad. I kommunallagen står det om Likställighetsprincipen (2 kap 3 §) ”Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”. Vi menar att alkoholens kostnader ska betalas av de som använder alkohol, inte av det gemensamma skattekollektivet. Kostnaderna för alkoholkonsumtionen i Sverige 2017 har beräknats till 103 miljarder kronor (Ramboll, 2019). Självfinansierad verksamhet gör att kostnaden betalas av användarna. Det frigör skattemedel som kan användas för att hjälpa de som dagligen hanterar alkoholens baksidor, såväl vård och polis, som barn och andra anhöriga.

Vi noterar att det är relativt stor spännvidd kommunerna emellan vad det gäller nivån på taxorna, allt ifrån 6 000 kronor till 12 400 kronor med ett medelvärde på 8 990 kronor (enkätfråga 16). Som förväntat ligger avgifterna för kommuner med skattesubventionerade avgifter inom några av de kommunerna med lägsta avgifter. Variationerna vad det gäller avgiftsnivåerna är intressant utifrån att det är motsvarande arbetsinsats som samtliga kommuner måste hantera och utföra. De flesta kommunerna (9 av 13) anser att deras avgifter borde justeras uppåt/höjas. Fem kommuner efterfrågar dessutom ökade ekonomiska resurser och bemanning till tillsynsenheten (enkätfråga 29). Resurserna för tillstånd och tillsynsarbetet varierar stort kommunerna emellan och spännvidden är 10-800%, omräknat på heltid/år (enkätfråga 5). Vissa kommuner har därtill fått ansvaret för tobaksområdet utan att det tillförts ytterligare resurser till arbetet. En notering vi gjort är att elva kommunerna uppger att de inte tar ut någon högre tillsynsavgift för serveringstillstånd med sen serveringstid (enkätfråga 21), trots att sju kommuner svarar att dessa får fler tillsynsbesök (enkätfråga 23). Vi menar att det behövs mer resurser för att möjliggöra fler tillsynskontroller.

Serveringstillstånd och covid-19

Det är svårt att ge ut en rapport om serveringstillstånd för 2019 och inte kommentera den pandemi som fortfarande pågår i början av år 2021. I vår enkät som skickades ut under september 2020 valde vi att ta med två frågor kring förändringar i tillstånds- och tillsynsarbetet med anledning av pandemin samt hur tillståndshavare påverkats. Dessa svar bör främst ses som en ögonblicksbild då antalet insjuknade och avlidna i pandemin åter ökade under hösten 2020 och att fler restriktioner för restauranger utfärdades. De senaste, när denna rapport skrivs, en förlängning av restriktionerna om ett max antal om fyra gäster per sällskap och ingen alkoholserving efter kl. 20.00.

Alkoholkonsumtion bidrar till ökad smittspridning samt ökar risken för att bli sjuk i covid-19 (Andreasson m.fl. 2021). Dessutom riskerar personer med risk- och missbruk att öka sitt drickande under pandemin. Detta påverkar både individen och samhället men också anhöriga och barn.

Vi vill återigen betona att alkohol inte är vilken vara som helst och att alkohollagen är en skyddslag som alltid ska värderas före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.

Mer resurser

Från Indikatorlabbet (2021) kan vi se att antal serveringstillstånd ökar över de senaste tio åren, likaså ökar årsarbetskraften för alkoholtillsyn i Skånes län (Bild 4, 5). Tyvärr syns en nedgång i arbetskraften för 2019. Vi vet att 134 tillståndshavare inte fått något tillsynsbesök (bild 2), att inre tillsyn inte görs av alla kommuner, att inte alla kommuner erbjuder utbildning till serveringspersonal och att unga under 18 år blir serverade alkohol på restaurang.

Med mer resurser till arbetet med tillståndsprövning och tillsyn av serveringstillstånd finns det goda möjligheter att göra omfattande utredningar innan tillstånd beviljas. Med mer resurser till tillsyn kan både det förebyggande arbetet öka och besöken på serveringsställen kan ske oftare. Detta i sig kan bidra till att alkohollagen i högre utsträckning kommer följas. På så vis skyddas både folkhälsan, konsumenter och anhöriga från alkoholens baksidor.

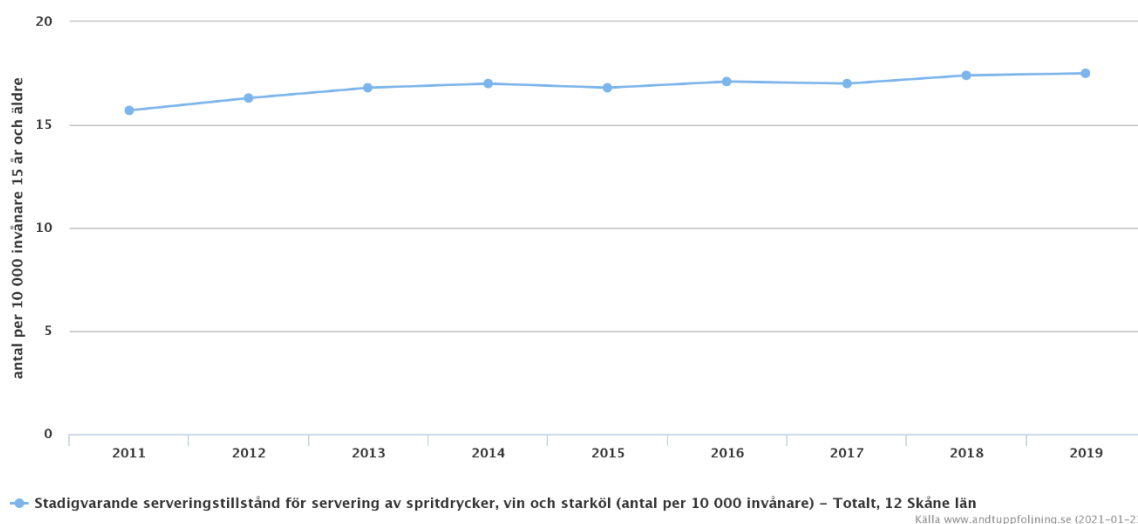

Bild 4. Indikatorlabbet (2020). Antal serveringstillstånd i Skånes län har ökat från 15,7 tillstånd per 10 000 invånare till 17,5 tillstånd 2019. Enligt Indikatorlabbet hade Skåne län totalt 1 975 stadigvarande serveringstillstånd 2019.

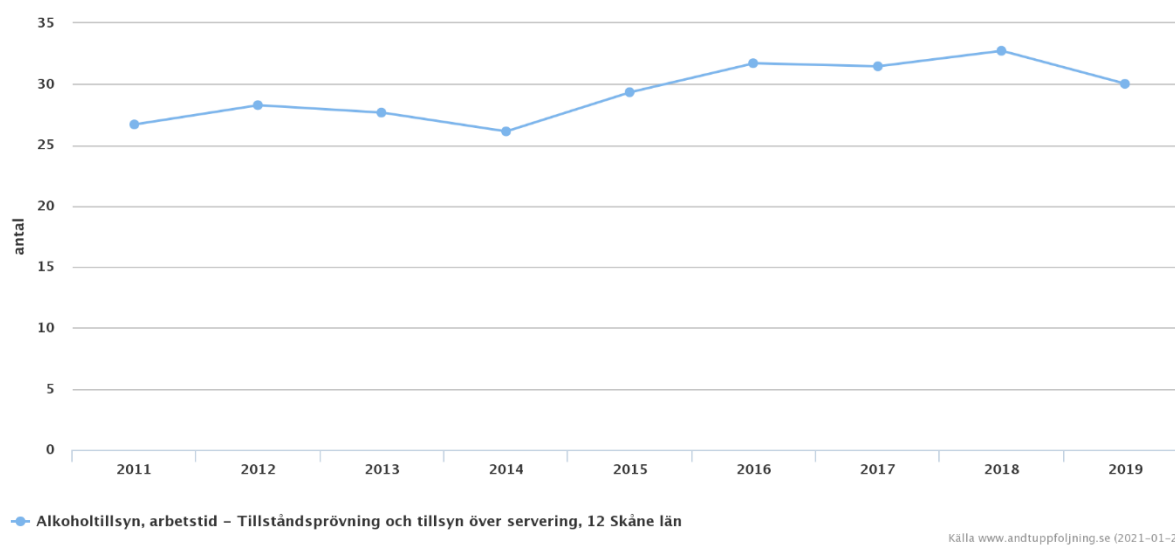

Bild 5. Indikatorlabbet (2020). Årsarbetskraften har förändrats från 26,9 2011 till 30,2 2019 gällande Skåne län, varvid en nedgång ses under 2019.

Slutsatser

Några utvalda resultat

- ▶ 12 kommuner erbjuder regelbundet tillståndshavare och serveringspersonal, utbildning i ansvarsfull alkoholservering.
- ▶ Det mest förekommande var öppettider till kl. 03.00
- ▶ Fem kommuner hade serveringstillstånd med starttid innan kl. 11.00
- ▶ Två kommuner genomförde ingen inre tillsyn.
- ▶ 13 kommuner anger att de gör tillsynsbesök minst en gång per år och tillståndshavare.

Våra slutsatser

- ▶ Alkohollagen är en skyddslag. Folkhälsan ska prioriteras före näringslivspolitiska intressen.
- ▶ Alla kommuner ska ha ett alkohol- och drogpolitiskt program, vilket bör ta sin utgångspunkt i aktuell nationell ANDT(S)-strategi.
- ▶ Utbildning till tillståndshavare och serveringspersonal är en viktig förebyggande insats som kan utvecklas ännu mer.
- ▶ Öppettider utöver normaltiderna 11.00-01.00 ska ske med försiktighet med anledning av att begränsa tillgängligheten till alkohol.
- ▶ Tillsynsbesöken bör ökas till minst en gång per år och fler besök ska tillsammans med andra myndigheter.
- ▶ Arbetet med inre tillsyn ska prioriteras högre för att exempelvis komma åt oseriösa tillståndshavare och kriminalitet.
- ▶ Arbetet med serveringstillstånd ska vara självfinansierat av avgifter. Skattemedel användas redan för att ta betala alkoholens baksidor.
- ▶ Högre avgifter och därmed mer resurser behövs. Det kan öka de förebyggande insatserna samt möjliggöra fler tillsynsbesök och utredningar, vilket i sig förbättrar miljön på serveringsställena och värnar folkhälsan.

Referenser

- Alkohol och Narkotika (2019). ANDT-strategin ledstjärna i kommunerna.
<https://www.alkoholochnarkotika.se/alkohol/andt-strategin-ledstjarna-i-kommunerna/>
- Alkohollagen. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/alkohollag-20101622_sfs-2010-1622
- Andreasson S, Chikritzhs T, Dangardt F, Holder H, Naimi T, Sherk A, Stockwell T (2021). Alkohol och Coronapandemin: om människor, samhälle och politik. Alkoholen och samhället 2021. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening, SFAM, Svensk förening för Beroendemedicin, SAFF, CERA, SIGHT & IOGT-NTO.”
- Babor, T. (2004). Alkohol: ingen vanlig handelsvara. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut
- Drogutvecklingen i Sverige 2019: med fokus på narkotika. (2019). Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. <https://www.can.se/app/uploads/2020/01/can-rapport180-drogutvecklingen-i-sverige-2019.pdf>
- Englund, Anna (red.) (2019). Skolelevers drogvanor 2019. Tabellbilaga 26. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. <https://www.can.se/publikationer/skolelevers-drogvanor-2019/>
- Folkhälsomyndigheten (2019). Antal stadigvarande tillstånd. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/5155a35c788a45e7b9bf05448378b578/antal-stadigvarandeserveringstillstand-1992-2019.pdf>
- Folkhälsomyndigheten (2020) Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholservering, 2020.
- Folkhälsomyndigheten (2021). Ansvarsfull alkoholservering. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/tillsynsvagledning/alkoholdrycker/ansvarsfull-alkoholservering/>
- Forte (2013). Forskning i korthet #1, Alkohol. <https://forte.se/app/uploads/2014/11/forskning-i-korthet-alkohol.pdf>
- Guttormsson, Ulf (2019). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2018. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. <https://www.can.se/publikationer/befolkningens-sjalvrappporterade-alkoholvanor-2004-2018/>
- Hasselgren, S. (2012). <https://www.can.se/tidskriften-aon-old/alkoholskador-ovantat-stabila/totalkonsumtionsmodellen/>
- Indikatorlabbet (2020). <https://www.andtuppfoljning.se/indikatorlabbet/>
- Kaskas, R. (2017). MINSKA SKADORNA – NIO INLÄGG OM SVENSK ALKOHOLPOLITIK, Alkoholpolitiskt forum. https://alkoholpolitisktforum.files.wordpress.com/2017/07/af-skrift_red_170619_lowres.pdf

Kommunallagen https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kommunallag-2017725_sfs-2017-725

Leifman, H., Nilsson, T., Ramstedt, M. & Thern, E. (2018). Småkommuners ANT-situation och förebyggande arbete, Rapport 179. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. <https://www.can.se/app/uploads/2020/01/can-rapport-179-smakommuners-ant-situation-ochforebyggande-arbete.pdf> Länsrapporten. (2019). Regionalt och lokalt ANDT-förebyggande arbete. Folkhälsomyndigheten. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/lansrapporten/>

Ramboll (2019). Alkoholens samhällsekonomiska konsekvenser: en beskrivande samhällsekonomisk studie. Ramboll Management Consulting AB. <https://www.omsystembolaget.se/globalassets/pdf/ramboll---sammanfattning---alkoholens-samhallskonsekvenser---2019.pdf>

SKD (2017). <https://www.skd.se/2017/10/28/brister-i-alkoholtillsynen/>

SVT (2017). Kommun kritiseras av länsstyrelsen för bristande alkoholtillsyn. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/kommun-kritiseras-av-lansstyrelsen-for-bristande-alkoholtillsyn>

Bilaga

För vidarebefordran till

2020-09-01

Kommunens ansvariga för tillståndsprovning och tillsyn av serveringstillstånd

Hej

Framför dig har du en enkät om tillståndsprovning och tillsyn för stadigvarande serveringstillstånd. Vi skulle bli oerhört glada om er kommun har möjlighet att svara på denna enkät **senast den 30 september 2020**.

Enkäten går att fylla i på två sätt,

- det ena via följande länk: <https://forms.gle/eYC7j7QCGywZVQpY6> Observera att enkätens alla 32 frågor måste fyllas i vid samma tillfälle.
- det andra genom att fylla i svaren på papper och posta in till oss.

I slutet av 2019 beviljades fortsatt projektbidrag till Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor (SLAN) från Stiftelsen ansvar för framtiden (SAFF). Under 2019 genomfördes projektet i Västra Götalands län och har nu spridits vidare till andra län. Projektet har som utgångspunkt ett samhälle där tillståndsprovning och tillsyn av serveringstillstånd bidrar till en konsumtion av alkohol som inte skadar individ eller samhälle. Folkhälsan skyddas bäst genom att tillgängligheten till alkohol är begränsad. Under de senaste 25 åren har en dubbling av antalet serveringstillstånd skett. Det är därför viktigt att arbetet med tillståndsprovning och tillsynen fungerar väl, för att värna folkhälsan trots ökad tillgänglighet.

Enkäten, som riktar sig till kommunerna i Skåne, inkluderar frågor om tillståndsprovning och tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd. Frågorna kompletterar de som ställs i Länsrapporten. Svaren kommer sammanställas och diskuteras i en rapport som utkommer i slutet av 2020. Till hösten erbjuds du som svarat på enkäten återkoppling på två sätt. En sammanställning av resultatet samt inbjudan till en träff där vi presenterar och diskuterar resultatet.

För att få ytterligare kunskap om hur arbetet sker i kommunerna blir vi mycket glada om ni har möjlighet att skicka följande dokument:

- Alkohol- och drogpolicy
- Riktlinjer för tillsyn vid alkoholservering
- Tillsynsplan
- Tillsynsavgifter 2019

Skicka dokumenten till bertil.freed@iogt.se, eller till
Skånes Nykterhetsförbund c/o Bertil Freed Kappevägen 8, 241 36 Eslöv

Har du några frågor är du varmt välkommen att kontakta Bertil Freed 0732-767492.

Med vänliga hälsningar

Projektgruppen, för projektet Effektiv och ansvarsfull alkoholpolitik

SKÅNES NYKTERHETSFÖRBUND

Enkät – Skåne

Tillstånd och tillsyn för stadigvarande serveringstillstånd

*Frågorna berör, där inget annat anges, stadigvarande serveringstillstånd.
Vid hänvisningar till lagtexter refereras dessa till alkohollagen*

E-postadress

Enkäten besvarad av

Befattning

Kommun

Stadigvarande serveringstillstånd

1. Har er kommun ett alkohol- och drogpolitiskt program?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Kommentar: _____

2. Vilken nämnd eller motsvarande tar beslut om detta program?

Markera ett val

- ☐ Kommunfullmäktige
- ☐ Kommunstyrelsen
- ☐ Socialnämnd eller motsvarande
- ☐ Miljönämnd eller motsvarande
- ☐ Annan, ange vilken: _____

Kommentar: _____

3. Hur ofta följer er kommun upp ert alkohol- och drogpolitiska program?

Markera ett val

- ☐ En gång varje år
- ☐ Vartannat år
- ☐ En gång per mandatperiod
- ☐ Annat intervall
- ☐ Ingen uppföljning görs
- ☐ Det finns inget alkohol- och drogpolitiskt program

Kommentar: _____

4. Vilken nämnd, eller motsvarande, hade ansvaret för arbetet med tillståndsprövning och tillsyn över servering av alkoholdrycker i er kommun under 2019?

- ☐ Kommunstyrelsen
- ☐ Socialnämnd eller motsvarande
- ☐ Miljönämnd eller motsvarande
- ☐ Annan nämnd, uppge vilken: _____

Kommentar: _____

5. Hur mycket arbetstid använde kommunen för tillståndsprövning och tillsyn över servering under 2019? Uppge arbetstiden som procent av en heltidstjänst under ett år. Till exempel motsvarar en halvtid under ett år 50 %, två heltider under ett år är 200 %. En halvtid under bara ett halvår blir 25 % på ett helt år.

Procent av en heltid under ett år: _____ %

Kommentar: _____

6. Hur finansieras arbetet med tillståndsprövning och tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd ? Välj ett alternativ

- ☐ Självfinansieras med tillstånds- och tillsynsavgifter.
- ☐ Finansieras av tillstånds- och tillsynsavgifter samt skattemedel.

Om det finansieras av både skattemedel och avgifter (för tillstånd och tillsyn),
Ange hur många procent som självfinansieras av avgifter: _____

Kommentar: _____

7. Erbjuder er kommun regelbundet tillståndshavare och serveringspersonal utbildning i Ansvarsfull alkoholservering eller liknande?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Kommentar: _____

8. Hur ofta erbjuds dessa utbildningar?

- ☐ 10 ggr per år
- ☐ 5 ggr per år
- ☐ 2 ggr per år
- ☐ 1 gång per år
- ☐ vartannat år
- ☐ mer sällan än vartannat år.

Kommentar: _____

Tillståndsprövning för stadigvarande serveringstillstånd

9. Vilken kommun sköter hantering och utredning av serveringstillstånd för er kommun?

Ange kommun eller markera det sköts i egen regi

- ☐ Det sköts i egen regi
- ☐ Det sköts av: (ange kommun): _____

Kommentar: _____

10. Ange antal stadigvarande serveringstillstånd i kommunen per 2019-12-31.

Svar _____

11. Kräver er kommun att sökande, av alla typer av serveringstillstånd, klarar av kunskapsprovet om alkohollagen? (8 kap 12§)

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Om nej, i vilka fall gäller det? _____

12. Vilka remissinstanser används för beredning vid tillståndsprövning? (Kap 9, 8 §)

Om aktuellt, ange fler alternativ

- ☐ Polismyndigheten (obligatorisk)
- ☐ Skatteverket
- ☐ Kronofogdemyndigheten
- ☐ Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- ☐ Räddningstjänsten
- ☐ Bygglövsnämnden/ Samhällsbyggnadsförvaltningen
- ☐ Annan instans, ange vilken: _____

13. Vad är den senaste serveringstiden i er kommun?

Enligt alkohollagen (kap 8, 9§) får servering börja kl.11:00 och ska vara avslutad kl. 01:00 om inte kommunen beslutar om annan sluttid.

- ☐ Tidigare än 01.00
- ☐ 01.00
- ☐ 02.00
- ☐ 03.00
- ☐ 04.00
- ☐ 05.00
- ☐ senare än 05.00

Kommentar: _____

14. Hur många serveringstillstånd i er kommun tillät en senare sluttid än kl. 01:00 per den 31 december 2019?

Svar: _____

15. Hur många serveringstillstånd i er kommun tillät en tidigare starttid än kl. 11.00 per den 31 december 2019?

Svar: _____

16. Vad var avgiften för att ansöka om stadigvarande alkoholtillstånd i er kommun 2019?

Svar: _____

Tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd

17. Vilken kommun sköter hantering gällande tillsyn för er kommun?

- ☐ Det sköts i egen regi
- ☐ Det sköts av: (ange kommun): _____

Kommentar: _____

18. Hur många serveringsställen med stadigvarande tillstånd fick tillsynsbesök under 2019?

Här avses tillsynsbesök på stadigvarande tillstånd till allmänheten och till slutna sällskap. Ett serveringsställe kan besökas mer än en gång. Om något serveringsställe besökts mer än en gång ska det bara uppges en gång

Svar: _____

19. Genomförde kommunen någon inre tillsyn över stadigvarande tillstånd till allmänheten

och till slutna sällskap under 2019? *Med inre tillsyn avses här kontroll om de förutsättningar som gällde vid tillståndsprövningen fortfarande finns och att tillståndshavaren sköter sina skyldigheter när det gäller skatter och avgifter. Det kan t.ex. innebära remiss till Polismyndigheten och Skatteverket.*

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Kommentar: _____

20. Hur ser strukturen ut, på er kommuns tillsynsavgifter av serveringstillstånd?

Markera ett val

- ☐ Fast tillsynsavgift
- ☐ Rörlig avgift baserad på omsättning
- ☐ Både fast och rörlig avgift
- ☐ Timtaxa
- ☐ Annan avgiftsstruktur, ange vilken: _____

21. Tar er kommun ut en extra avgift för serveringstillstånd med sen serveringstid?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Kommentar: _____

22. Hur ofta sker tillsyn på respektive serveringsställe?

Om aktuellt, ange fler alternativ

- ☐ En gång per månad
- ☐ En gång per kvartal
- ☐ En gång per halvår
- ☐ En gång om året
- ☐ Vartannat år
- ☐ Vid behov

Kommentar: _____

23. Vad föranleder tätare tillsynskontroller?

Om aktuellt, ange fler alternativ

- ☐ Hög omsättning
- ☐ Öppettider efter kl. 01:00
- ☐ Klagomål
- ☐ Annat, ange vad: _____

24. Vilka av följande punkter kontrolleras alltid vid tillsyn?

Om aktuellt, ange fler alternativ

- ☐ Att alkoholdrycker inte marknadsförs påträngande eller uppsökande
- ☐ Att serveringsstället inte serverar alkoholdrycker till personer under 18 år
- ☐ Att berusningsgraden hos gästerna inte är för hög.
- ☐ Att serveringsansvarig finns på plats
- ☐ Att serveringstiderna följs
- ☐ Att nödutgångar inte är blockerade
- ☐ Att de som arbetar är anställda av tillståndshavaren eller inhyrda av ett bemanningsföretag
- ☐ Matutbud
- ☐ Annan kontroll, ange vilken: _____

25. Hur många procent av tillsynsbesöken görs tillsammans med någon annan myndighet?

Svar: _____

26. Hur många tillsynsbesök gällande alkoholservering, gjorde kommunen på särskilda boenden under 2019? Enligt Folkhälsomyndigheten är kommunen tillsynsmyndighet över alkoholservering på särskilda boenden.

Svar: _____

Kommentar: _____

27. Vad anser ni om tillstånds- och tillsynsavgifterna för serveringstillstånd som tas ut i er kommun?

1= De borde höjas 4= De borde sänkas

1			4
☐	☐	☐	☐

Kommentar: _____

28. Hur väl anser ni att resurserna, under 2019, var tillräckliga för att utföra ett kvalificerat arbete med serveringstillstånd samt tillsynen av serveringstillstånd?

1= Inte tillräckliga resurser 4= Tillräckliga resurser

1 4

Kommentar:

29. Vilka åtgärder skulle kunna göra arbetet med tillsynen bättre och effektivare?

Om aktuellt, ange fler alternativ

- ☐ Ett bättre fungerande samarbete med berörda kommunalpolitiker (tydligare politisk styrning)
- ☐ Ett bättre fungerande samarbete med Polismyndigheten
- ☐ Ett bättre fungerande samarbete med Länsstyrelsen
- ☐ Ett bättre fungerande samarbete med Räddningstjänsten
- ☐ Ett bättre fungerande samarbete med Skatteverket
- ☐ Ökade ekonomiska resurser och bemanning till tillsynsenheten
- ☐ Ett bättre fungerande samarbete med tillståndsinnehavarna
- ☐ En bättre tillsynsvägledning från statliga myndigheter till er kommun
- ☐ Andra åtgärder, ange vilka: _____
- ☐ Tillsynen uppvisar inga brister i vår kommun

Kommentar:

30. Vilka förändringar i tillstånds- och tillsynsarbetet för serveringstillstånd har skett med anledning av coronapandemin? (Exempelvis möjlighet till nya serveringsformer, ändrade avgifter, antal tillsynsbesök, arbetsbelastning m.m.)

Svar:

31. Hur har coronapandemin påverkat tillståndshavarna? (Exempelvis i förekomsten av antal tillstånd)

Svar: _____

32. Stort tack för ditt deltagande, har du något mer du vill tillägga?
